

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:
Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta
Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 9. decembra.

Politični položaj v Beogradu je ostal danes neizpremenjen in kriza se ni približala rešitvi.

Po odločitvi, ki je padla v četrtek v demokratskem klubu, se je moglo zdeli, da bo obnovitev koalicije mogoča v 24. urah. To se ni zgodilo. Ni težko uganiti, zakaj, in dogodki današnjega dneva potrjujejo v polni meri, da sta v teku dve veliki intrigi, ki sicer navidezno zasledujeta razne cilje, pa morata imeti, če bi se posrečilo le eden uspeh: da prevzame vlado srbska radikalna stranka sama . . .

V to smer pritiska predvsem gosp. Pašić. Kakor je sedaj ugotovljeno, se glasi njegov mandat, da sestavi koalicijsko vlado, ki bi mogla v parlamentu izvesti najnujnejši zakonodajni program. Taka vlada je brez demokratov nemogoča, ker ni mogoča brez njih nobena trajna, pa niti trenutna parlamentarna večina za pozitivno delo. Radikalci ne sedaj za nobene zakone. Oni se nahajajo že povsem v volilni pehlozi. Mnogi njihovi poslanci v zadnjem času pridno hujskajo kmeta proti činovniku, češ, za tega hočejo demokrati neštete milijone, kmete pa pritiskajo z izvoznimi carinami in uvozom cenejšega žita. Vsa strast radikalne stranke je sedaj usmerjena na to, da bi se posrečilo izigrati demokrate, nakar bi gosp. Pašić vrnil mandat. Druge kombinacije bi se naravno ponesrečile in rezultat bi bil, da bi končno radikalci samim uspešno dobili mandat za takojšnji razpust parlamenta ter izvedbo novih volitev.

Zato morajo naravnost s simpatijo gledati na blazen poskus, ki ga je danes napravil Hrvatski blok. Gospod Radić je pred 14 dnevi v slovesni resoluciji proglasil Stojana Protića za edinega srbskega politika, v katerega da imajo Hrvati zaupanje. Sedaj je s posebnim telegramom detroniziral Protića ter na njegovo mesto posadil Davidovića! Pa to spada na drugo mesto, kakor tudi znamenito Radićevo žongljanje s številkami. Jedro brzojavke je v tem, da Radić pooblašča gosp. Davidovića, naj v njegovem imenu »predloži sestavo volilne vlade sporazuma«. V tem besedilu se zrcali cell Radić. Mandat za sestavo vlade daje kralj in gospodje blokaši vedo seveda prav do bo, da vladar ne pripušča nobenega eksperimentiranja z ustavo. Njihova brzojavka kaže le, da se ne zavedajo niti najprimitivnejših parlamentarnih in političnih načel. Unikum je, da gospod Radić sedi s svojimi blokaši v Zagrebu in pošilja brzojavno pooblastilo politiku druge stranke, naj ga zastopa — pri sestavi vlade. In kako zastopa! Na ta način, da predloži sestavo »volilne vlade sporazuma«. O čem naj se volilna vlada sporazume, se vraščajo navadni državljani. Gospod Radić seveda dobro vé, da bi to morala biti vlada, napram kateri bi on smel biti kakor dosežani republikanski kralj, ki pa bi se obvezala, da mu bo omogočila, da pri novih volitvah še enkrat prevzame hrvatske mase, v katerih je pričelo iztreznenje.

Gospod Davidović je blokašem pravilno odgovoril: »Gospodje, pridite v Beograd, če hočete kaj.« Blokaši so dovolj dolgo slepomišlili in igrali dvojno vlogo. Ako pridejo v Beograd ter se aktivno udeležijo pogajanj za sestavo nove vlade, ako so pripravljeni prevzeti tudi odgovornosti, ves narod bo to pozdravil. Za politiko demokratske stranke si ne moremo misliti lepšega, ko bi videli Radića in ostale njegove separatistične republikance, kako slovesno dvigajo prste k prisegi priznanja in zvestobe jugoslovanem kralju in ustavi, temu temelju narodnega in državnega jedinstva.

Na žalost v tak preokret danes še ne moremo verjeti. V najnovejši akciji blokašev vidimo le intrigo, ki naj poostri sedanjo krizo in spelje nekatere demokratske politike na led. To bi bila dobrodošla pomoč onim radikalskim načrtom, ki stremijo za tem, da bi sami vzeli krmilo države v svoje roke . . .

Radićeva brzojavka je pa na sebi razveseljiv dokaz, kako globoko je že v vodi barka njegove čovječanske hrvatske republike. Od memorandumov na gospodsko konferenco do telegramov gospodu Davidoviću je lep pot. Država zmaga. Blazno bi bilo spuščati se sedaj v kompromise s separatizmom in demagogijo, ki nimajo nič opraviti z velikim vprašanjem notranjega pomirjenja.

NINČIČ OBOLEL.

Beograd, 9. decembra. r. Minister znanil del dr. Ninčiča le lahko obolel.

Zadnji obupni poskus blokašev

BRZOJAVKA HRVATSKEGA BLOKA G. DAVIDOVIĆU. — DAVIDOVIĆ POZIVLJA BLOKAŠE V BEOGRAD.

Zagreb, 9. decembra. r. Hrvatski blok je danes dopoldne poslal g. Ljubi Davidoviću sledečo brzojavko:

S svojim odločnim držanjem za politiko sporazuma z nami Hrvati na osnovi stvarne enakopravnosti ste si pridobili naše popolno zaupanje ter stojite danes na čelu vseh parlamentarnih strank in grup za sporazum in delo, ki imajo že od poslednjih volitev za seboj veliko večino naroda, namreč 900.000, od tega sam Hrvatski blok okoli 330.000, od vseh preko 1.300.000 oddanih glasov.

Tudi v parlamentu samem imajo stranke za sporazum znatno večino nad strankami, ki so za nadaljevanje politike nasilja, brezpravnosti, korupcije in za katere hrvatsko vprašanje takorekoč ne postaja.

Zato vas Hrvatski blok pooblašča, da vi v njegovem imenu predložite sestavo izborne vlade sporazuma, kot edino ustavno pot, da se parlamentarna kriza ne pretvori v državljansko vojno od strani oblasti — kar bi nedvomno vodilo do katastrofe.

Predsedstvo Hrvatskega bloka:

Stjepan Radić. Dr. M. Drinković.

Zagreb, 9. decembra. n. Današnji »Hrvat« ne omenja niti besede o brzojavki, ki jo je poslal Hrvatski blok Davidoviću. »Slobodna Tribuna« prinaša besedilo brzojavke in poročilo, da je Davidović brzojavko sprejel. »Slobodna Tribuna« pripominja, da je Hrvatski blok poslal Davidoviću še posebno pismo, ki ga je prinesel v Beograd poslanec Gligorije Anastasijević.

Pašić zavlačuje pogajanja

KLERIKALCI POZVALI DR. KOROŠČA V BEOGRAD.

Beograd, 9. decembra. g. Danes je ministrični predsednik Pašić nadaljeval svoje neobvezne razgovore z zastopniki posameznih strank. Popoldne je Pašića ponovno posetili zastopnik jugoslovankega kluba poslanec Barić, ki pa ni mogel dati nobenih točnih podatkov o stališču svojega kluba. Povedal je, da so klerikalci brzojavno pozvali dr. Korošča, da pride v Beograd in se pogaja s Pašićem.

Dalje je bil danes pri Pašiću tudi podpredsednik zemljoradniškega kluba Franić. Doslej Pašić še ni nobenemu klubu stavil konkretnih predlogov glede vstopa v vlado in tudi ni zahteval od nobenega zastopnika strank, naj oni staviijo pogcje svojih klubov za vstop v vlado. Vsi razgovori so le informativnega značaja, tako da je vedno bolj podoba, da Pašić rešitev vladne krize namenoma zavlačuje.

Seja demokratskega kluba.

Beograd, 9. decembra. g. Na seji demokratskega kluba je danes minister prosvete Pribičević poročal o razgovoru, ki ga je imel s Pašićem, danes ob 17. po-

Seja finančnega odbora

DRAGINJSKE DOKLADE ZA DUHOVNIKE. — VPRAŠANJE PREDSEDNIKA. — ZOPET KOKOSCHINEGOVE HIŠE.

Beograd, 9. decembra. g. Danes se je sestel finančni odbor in ugotovil, da so nekateri poslanci zahtevali, da se seja finančnega odbora sploh odgodi, dokler se ne sestavi nova vlada. Z ozirom na nužnost nekaterih točk pa je zastopnik predsednika Velizar Janković odredil glasovanje o tem in je glasovalo 14 članov odbora, da se delo nadaljuje, 8 pa proti. V razpravi, ki se je nato vršila, je bil sprejet predlog finančnega ministra da se zvišajo draginjske doklade diplomatskemu osebju v Pragi, v Rimu in v Bruslju.

Na predlog ministra ver dr. Krstija se je vršila nato razprava o povišanju draginjskih doklad za nižjo duhovščino v Dalmaciji, Sloveniji in na Hrvaškem. Na temelju kredita 5 milijonov Din se povišajo draginjske doklade za duhovščino v Sloveniji na 12 Din dnevno. Na redba je bila sprejeta z malimi izpremem bami.

Demokrat dr. Matič je stavil predlog, da se izplačujejo invalidom doklade iz rezervnih kreditov, dokler se ne sprejme invalidski zakon. Predlog v istem zmislu je stavil tudi radikalni poslanec Čeda Kostić. Poslanec Nedeljković je predlagal, da se izvoli novi predsednik finančnega odbora, ker je dosežani predsednik Veljković podal ostavko. Predlog ni bil sprejet in se bo vršila volitev šele na eni izmed prihodnjih sei.

Vtis v Beogradu.

Beograd, 9. decembra. r. Brzojavka, katero je poslal Hrvatski blok Davidoviću, je napravila v političnih krogih vtis velike neresnosti. Živahno se komentira dejstvo, da je Hrvatski blok dne 26. novembra označil Stojana Protića za svoje središče, sedaj na enkrat pa Ljubi Davidovića. Davidović sam se je popoldne tej brzojavki smejal, a zvečer pa je dal blokašem edini odgovor, ki je na dani: brzojavil jim je naj pridejo v Beograd in se tu razgovarjajo.

Davidović o brzojavki.

Beograd, 9. decembra. k. Hrvatski blok je poslal preko redakcije »Hrvata« svojo Davidoviću namenjeno depešo tudi novinarskemu klubu v skupščini. Na ta način je bila beograjska javnost še tekom popoldneva obveščena o besedilu.

Tej depeši je še pristavljeno, da je Hrvatski blok sklenil priti takoj v Beograd, čim Davidović sestavi koncentracijsko vlado.

Popoldne je g. Davidović izjavil v demokratskem klubu:

»Gospodje od Hrvatskega bloka naj pridejo v Beograd, da povedo, kaj hočejo. Njihova depeša je pogrešena tudi po vsej vsebini. Mandat za sestavo vlade daje kralj po svojem prevdaku. Nikdo nima pravice od njega zahtevati, da pokloni svoje zaupanje eni ali drugi osebi. Blokaški poziv, da jaz predložim kralju sestavo kabineta, izgleda kakor vmešavanje v vladarjeve prerogative in se protivi vsem parlamentarnim običajem. Hrvatski blok je s svojo brzojavko napravil slabo uslugo vsem onim, ki delajo za izmirjenje z blokaši. Objava brzojavke je pa storjeno pogreško še povečala.

poladne. Iz tega razgovora sledi, da Pašić ni sprejel mandata za razpust parlamenta. Kralj ga je pooblastil da polkusi sestaviti vlado, ki bi mogla v skupščini izvesti najnujnejše zakone. V demokratskem klubu prevladuje vtis, da se Pašiću nič ne muči. Klub je sklenil designiranemu predsedniku sporočiti, da se je treba brez odlašanja odločiti na to ali na ono stran.

Socijalisti nočejo v vlado . . .

Beograd, 9. decembra. k. Socijalno demokratska stranka je sklenila da odkloni vsako vabilo za vstop v vlado.

Notranji minister pri kralju.

Beograd, 9. decembra. r. Danes popoldne ob 17.30 je kralj sprejel v avdienci ministra notranjih poslov Timotijevića, ki mu je poročal o vprašanjih svojega resora in o politični situaciji.

Neresnična vest o Pašićevem neuspehu.

Beograd, 9. decembra. k. Popoldne so opozicijski krogi kolportirali vest, da je Pašić že vrnil mandat. Vest je izmišljena.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik sovjetske Rusije. Podoban sporazum se je dosegel med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo že pred nekaj meseci. To imenovanje zastopnikov pa bo imelo le gospodarski značaj in ne bo vsebovalo oficijelne priznanja današnjega režima v Rusiji. Kdaj pride do tega, se sedaj še ne more predvideti.

Beograd, 9. decembra. n. V poučenih krogih se trdi da pošlje naša vlada v kratkem svojega zastopnika v Moskvo, kakor tudi da pride v Beograd zastopnik so

Somišljenikom — demokratom v Ljubljani!

Načelstvo JDS Vam izreka za disciplino in zvestobo, ki ste jo pokazali v prošlih občinskih volitvah, iskreno zahvalo celokupne stranke.

JDS je storila vse, da omogoči v Ljubljani enotno napredno fronto. Navzlic največjemu samozatajevanju se ji to ni posrečilo. Morala je sama v boj, ki ga je vodila načelno in dostojno.

Volitve so znova dokazale, da je JDS najmočnejša stranka v Ljubljani, somišljeniki ste na vzoren način posvedočili svojo znanost, doslednost in zvestobo do stranke še posebej v tem, da ste z dvotretjinsko večino obsodili grde pojave uskočstva in nezvestobe.

Bodite ponosni nad uspehom, če tudi ni bil to pot popoln; saj nobena druga stranka ni imela niti poguma nastopiti pod svojo strankino zastavo, kaj šele, da bi šla katerakoli druga volilna skupina v boj s tako jasnim in neomajljivim programom.

Uverjeni bodite, da pride za jugoslovansko demokracijo tudi še v Ljubljani dan popolne zmage, kakor gotovo je sledila prizadevanju naših idej in našega dela osvoboditve jugoslovanskega naroda izpod tuječevega jarma.

Zavedajte se, da smo demokrati danes edini, ki zastopamo v teoriji in v praksi prava načela, ki vodijo v lepšo bodočnost našega naroda in naše države.

Delo, ki ste ga vršili v hudem boju naško, naj Vam bo v najlepšo zadoščenje.

Posvetite se sedaj z novo vneto svojim organizacijam in političnim, kulturnim, gospodarskim in socialnim vprašanjem v smislu jugoslovanskega programa naše stranke, ki je edini spasonosen tudi za našo Ljubljano.

Naprej za zastavo jugoslovanske demokracije!

NAČELSTVO JDS.

50letnica „Glasbene Matice“ v Ljubljani

Dne 25. septembra 1922 je preteklo 50 let, odkar je ustanovljena v Ljubljani pešička navdušenih rodoljubov Glasbena Matica z namenom, da vzraste do sedaj pogrešana slovenska glasbena literatūra.

Iz skromnih početkov, razvilo se je vestransko delovanje Glasbene Matice v mogočen kulturni faktor, ki ima za razvoj slovenske glasbe brez dvoma največje zasluge.

50letnico svojega obstoja hoče proslaviti Glasbena Matica s skromno kulturno slavnostjo po sledečem redu:

I. Petek, dne 15. decembra 1922 ob 8. zvečer vrši se v dvorani Filharmonične družbe predavanje dvornega svetnika in znanega glasbenega zgodovinarja dr. Josipa Mantuanija z naslovom: Delovanje Glasbene Matice in njen pomen za razvoj slovenske glasbe.

II. Sobota, dne 16. decembra ob 8. zvečer v dvorani hotela Union sinfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice s sodelovanjem orkestra narodnega gledališča v Ljubljani, pod vodstvom konservat. prof. gosp. Karla Jerala.

III. Nedelja, dne 17. decembra:

a) Dopoldne ob 10. izredni občni zbor Glasbene Matice v dvorani Filharmonične družbe.

b) Popoldne ob 4. vokalni koncert pevskega zbora Glasbene Matice, pod vodstvom konservat. ravnatelja gosp. Mateja Hubada. Pri koncertu sodelujejo: ga. Dana Golja - Koblerjeva, ga. Pavla Lovšetova in gosp. Julij Betetto.

c) Zvečer ob 8. komerz v dvorani Filharmonične družbe.

Temu glavnemu sporodu sledila bo v naslednjih dneh produkcija gojencev konservatorija Glasbene Matice.

Odbor Glasbene Matice v Ljubljani razpisuje našo javnostno proslavo svoje 50letnice z iskreno željo, da se občinstvo v obilnem številu odzove povabilu poseti vse slavnostne prireditve in tako moralno podpre Glasbena Matica za nadaljnjo kulturno delovanje v propeh glasbene umetnosti.

Odbor Glasbene Matice v Ljubljani.

Predlog dr. Novačana

V drugi številki „Republikanca“ prinaša dr. Novačan zanimiv predlog, da iz pismene slovenske odpravimo nenaravno „elkarjenje“ po načelu: „Piši, kakor govoriš!“ Njegov predlog gre proti elastičnosti književne tvorbe, ki jo opisovalnega deložnika, ki je v književni slovenščini, tako „izumsko vsiljiv“, dočim ga nikoli ne pozna naravna slovenska govorica. Krajevna narečja seveda niansirajo med ov-om, u-om in sličnim, zato dr. Novačan predlaga kompromisno — v vseh glagolskih vrstah: verovao, de-fao, hodio itd. Dr. Novačan je radikalnejši, kakor so bili pobijali priskutnega elenja v govorici; z odločno inicijativno nastopa tudi v lastni praksi. Dr. Novačan

tiste tibe mrtvašnice spominov in ljubezni, najbolj skrivnostne in iskrene prijateljice naših mladih osamljenih pesnikov. In takrat sem se spomnil!

Šla si mimo mojega življenja

In si me gredoč pozdravila;

Šla si, enkrat si se še ozrla,

samega si me ostavila.

Ne bom govoril o tragiki, ki jo je izrazila v teh besedah mlada duša, osamljena na poti od vsega; zli se mi, da ga vidim stati na polju pred cukrarno, da išče tam človeka, ki bi ga vodil skozi velike sanje. To je bila mladost, tista mladost, ki jo danes občutimo le kot rahel dih vetra na ustnih, kajti dandanes nima več onega brezskrbnega razmaha; neumljeno kaže življenje svoj kruti oblastni obraz, da se lice nagiba in strmi v skrbah za bodočnost. To je bilo razkošno občutje „življenja, mladosti, ljubezni“, po čegar trojici je hrepenel kakor iz mrtvašnice, kakor bi hotel prebiti steno ječe, ki zapira ta svet večnosti in lepote. Ta krik je bil vsebina tragike, ki jo je izražal v svojih delih. Kako razkošno:

In takrat sem postavil jaz

Heleni grad krasn

najlepši grad, kar jih je kdaj

obziral solnčni dan.

Toda ta grad se stre ob srečanju z njo; girlande sanj čerjijo v noč, ki obkroža gore in polja, v noč srečanja, da vzklikne:

Pozno je, Anica — Bog s teboj!

Kadar odidem, ne glej za mano.

Gre v življenje. Nič ga ni spremeni-

lo. Samo sanje, tiste boječe rože v svojih rokah je stiskal še bolj k sebi, edino tem se je razmahnil in tem so rasli njegovi junaki, bolni od življenja.

Premujen od trpljenja mestnih ljudi je zagovarjal pravico in resnico tlačnih in ponižanih, nikoli pa je ni zakrival tam, kjer je v resnici bila. Ta mali narod, ki ga je rodil, je hotel izpreobrniti. Risal je linavščino in laž, neznanost in oblast, da bi tem višje vzkliklo hrepenenje po lepoti etično visokostojedeč človeka, pa ne človeka, ki bo sam ječa sebe in svojih čustev, ampak ki mu bo lepota organičen del njegovega življenja.

Zivljenje, mladost, ljubezen spaja njegovo prvo knjigo z zadnjo, pravo slutnjo z zadnjim spominom; tako trka vsak človek na trda vrata usode in leta mu teko v hrepenenju, bolesti, ponižanju; sram ga postane tega drobnega klica srečja, ki je neizprosno do zadnjega svojega utripa, čustvu, ki ga prešinja in kjer se pravzaprav začne vrednota pravega življenja.

Bodi dovolj! Za nas pa, ki smo ostali, naj bodo njegova dela opomin na naš pot, smerice ka lepoti in večnosti.

Slava mu!

Sr. K.

Prosveša

Ljubljanska drama.

Nedelja, 10.: Ob 3. popoldne: „Krojaček-junaček“. Mladinska predstava. Izv. Ob pol 8. uri zvečer „Idiot“. Izv.

Ponedeljek, 11.: „Kralj na Betajnovi“. V spomin četrte obletnice Cankarjeve smrti. E.

Torek, 12.: Zaprt.

Sreda, 13.: „Živi mrtvec“. D.

Četrtek, 14.: „Idiot“. Začetek ob pol 8. uri. B.

Ob Cankarjevi obletnici

Četrta obletnica njegove smrti, 20letnica 2. izdaje Erotike.)

V sanjah je bilo moje resnično življenje, ne ono, ki se je vlekle po lužah; to sem zahteval in ga ne poznam več, ni bilo moje. Stran, strahovi!

Vse, kar imam lepega in dobrega iz svoje preteklosti, je vzrastlo iz sanj, iz tega mojega pravega življenja, ki je moja veliko vredna lastnina in ne lastnina dneva, ki daje in jemlje.

(Ivan Cankar: Erotika, 1902.)

Dne 11. decembra 1918 se je zaprl grob. Votlo je zabobnelo od gora do gora. Kakor bi ponavljali ta mrtvi krik gore, polja, gozdovi. In potem je utihnilo. Pogrebci so se razšli; spremljevalci se polagoma stopali domov in zvečer je bilo po kavarnah veselje, kakor drugače. Mogoče je bilo par ljudi, ki niso jokali, par ljudi, ki so zamišljeno obstali nad grobom. — V njih srečih ni bilo žalovanja — mogoče par solza nad izgubljenim drugom — tam je živelo še vedno in še živi. Kajti v ideji živi veeka stvar večno.

Kadar je noč zagnila Ljubljano, sva stonala s prijateljem mimo cukrarno,

Po cesti hodim sam pozabljen.

Kaj blodi motno mi oko.

Helen! — Ali ne pozna me in gre mimo.

Presekani zadnji verz s temno rimo zavreni kot ubite sanje. To je prvo srečanje mladega Cankarja s spoznanjem. Da bi pozabil to svojo tugo, piše. Kaotično se meša tukaj obup z ljubeznijo, ki je skoro beseda noče priznati. Tako govori, kakor da mu je življenje beseda, da je bil potnik, ki je slučajno ugledal lep obraz na oknu in ga hoče pozabiti v najlepšem spominu. Da govori kakor iz navade:

Bog te živi, dekle drago,

ti ljubiti me ne moreš —

a povej, kakó bi rasle

rože brez svetlobe solnčne,

in povej, kako brez nade

moglo bi srce živeti?

Tako ostaja sam s svojim hrepenenjem, ki ga je prelil v pesem, ki je „soj in zvok, tisto zasnjanje plakanja“.

Jaz sem te čakal

ob poznem mraku

in z mano so čakali

beli cvetovi

in tam nad vrhovi

so tiho plakali

mehki glasovi

oddaljenih strun.

Poslavlja se; strašno mu je ob slovesu, da vzklikne:

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Še vedno rovarijo. Ko se je govorilo o odhodu Hrvatskega bloka v Beograd, so preplavili inozemski frankovci Hrvatsko s pismi sledeče vsebine: „Na razpotju! Hrvatski narodni poslanci, člani „Hrvatskega bloka“, so se obrnili nate, narod, s poslanico, v kateri te obveščajo, da bodo skupno s Srbi delali za tvojo dobrobit. Narod hrvatski, že v drugič se te prodali in izdali Srbom, tem tvojim zapriseženim sovražnikom. Prvič so prodali tvoje pravice, suverene pravice tvoje domovine srbskemu kralju, ki je tebe ogroževal in pogazil svojo obljubo. V drugič te, izrabljajoč tvoje zaupanje, izdajo „hrvatski rodoljubi“ tvojim „sovražnikom“. Hrvatski kmet, hrvatski delavec! V nevarnosti so tudi zadnji ostanki tvoje samostalnosti. Castihlapni beograjski oblastniki te hočejo uničiti in streti. Dvigni se, da ne bo prepozno. To ti sporočajo — Hrvati v tujini.“ — Ni treba posebej omenjati, da so razposlali ta oklice takozvani emigranti (Frank, Sachs, Gagliardi itd.) iz strahu, da ne izgubijo eksistenco, ker abstinenco Hrvatskega bloka so ti „emigranti“ temeljito izkoristili pri raznih naših zunanjih sovražnikih. Ako bi blok res odšel v parlament, bi izgubili „emigranti“ vsako zaupanje in tudi zaslobo pri teh naših zunanjih sovražnikih. No, sedaj so potolaženi, ker blok sedi še vedno v Zagrebu.

Pretrganosti. V eni izmed zadnjih števil piše „Slovenski Narod“ o katastrofalnem volilnem redu za štajerska mesta, v katerem zatrjuje, da bodo sedaj ta mesta radi občinskega volilnega reda zopet nemška. Kakor običajno, je „Slovenski Narod“ tudi razvoj v Mariboru, Ptuj in Celju predelal. Po poselnem ljudskem štetju ima Maribor 20.916 Slovencev ter 6497 Nemcev, Celje 2980 Slovencev in 999 Nemcev, Ptuj pa 6063 Slovencev ter 848 Nemcev. Razven Slovencev je v vseh treh mestih še precej veliko število Srbo - Hrvatov. Ako stori vsak Jugoslovian svojo narodno dolžnost, ni niti najmanjše nacionalne nevarnosti za štajerska mesta pri občinskih volitvah. Če bi bil seveda v teh mestih doma dr. Vladimir Ravnihar, bi po njegovi zaslugi lahko zmagali naši narodni neprijatelji, kakor so po njegovi zaslugi dobili relativno večino v Ljubljani klerikalci in komunisti. Volilni red ni torej katastrofalen, pač pa je katastrofalen, da veže „Slovenski Narod“ svojim bralcem take otrobe.

Še enkrat varanje javnosti. Ze večerj NSS, ki ga navaja ta stranka kot vzrok, da ni šla pri volitvah z JDS, češ, da absolutno ni mogla iti z režimsko stranko. Ko to NSS navaja, pa pozablja, da se je pri istih volitvah zvezala z SKS in srbsko-radikalno stranko, na katero posledno pada še veliko več soodgovornosti za režim kot na JDS. Gospodje tudi pozablja, da je zagrebški kongres in tudi sam Radič poudarjal, da so jim demokrati bližje in da so baš radikalci kot tipični reprezentanti separatističnega velesrstva največ krivi režimskih slabosti. Le modriani NSS so bili družega mnenja, ko so v zvezi z radikalni in SKS-ji „rušili režim“. Zopet nov dokaz za nedoslednost in neiskrenost vodilnih mož pri

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Še vedno rovarijo. Ko se je govorilo o odhodu Hrvatskega bloka v Beograd, so preplavili inozemski frankovci Hrvatsko s pismi sledeče vsebine: „Na razpotju! Hrvatski narodni poslanci, člani „Hrvatskega bloka“, so se obrnili nate, narod, s poslanico, v kateri te obveščajo, da bodo skupno s Srbi delali za tvojo dobrobit. Narod hrvatski, že v drugič se te prodali in izdali Srbom, tem tvojim zapriseženim sovražnikom. Prvič so prodali tvoje pravice, suverene pravice tvoje domovine srbskemu kralju, ki je tebe ogroževal in pogazil svojo obljubo. V drugič te, izrabljajoč tvoje zaupanje, izdajo „hrvatski rodoljubi“ tvojim „sovražnikom“. Hrvatski kmet, hrvatski delavec! V nevarnosti so tudi zadnji ostanki tvoje samostalnosti. Castihlapni beograjski oblastniki te hočejo uničiti in streti. Dvigni se, da ne bo prepozno. To ti sporočajo — Hrvati v tujini.“ — Ni treba posebej omenjati, da so razposlali ta oklice takozvani emigranti (Frank, Sachs, Gagliardi itd.) iz strahu, da ne izgubijo eksistenco, ker abstinenco Hrvatskega bloka so ti „emigranti“ temeljito izkoristili pri raznih naših zunanjih sovražnikih. Ako bi blok res odšel v parlament, bi izgubili „emigranti“ vsako zaupanje in tudi zaslobo pri teh naših zunanjih sovražnikih. No, sedaj so potolaženi, ker blok sedi še vedno v Zagrebu.

Pretrganosti. V eni izmed zadnjih števil piše „Slovenski Narod“ o katastrofalnem volilnem redu za štajerska mesta, v katerem zatrjuje, da bodo sedaj ta mesta radi občinskega volilnega reda zopet nemška. Kakor običajno, je „Slovenski Narod“ tudi razvoj v Mariboru, Ptuj in Celju predelal. Po poselnem ljudskem štetju ima Maribor 20.916 Slovencev ter 6497 Nemcev, Celje 2980 Slovencev in 999 Nemcev, Ptuj pa 6063 Slovencev ter 848 Nemcev. Razven Slovencev je v vseh treh mestih še precej veliko število Srbo - Hrvatov. Ako stori vsak Jugoslovian svojo narodno dolžnost, ni niti najmanjše nacionalne nevarnosti za štajerska mesta pri občinskih volitvah. Če bi bil seveda v teh mestih doma dr. Vladimir Ravnihar, bi po njegovi zaslugi lahko zmagali naši narodni neprijatelji, kakor so po njegovi zaslugi dobili relativno večino v Ljubljani klerikalci in komunisti. Volilni red ni torej katastrofalen, pač pa je katastrofalen, da veže „Slovenski Narod“ svojim bralcem take otrobe.

Še enkrat varanje javnosti. Ze večerj NSS, ki ga navaja ta stranka kot vzrok, da ni šla pri volitvah z JDS, češ, da absolutno ni mogla iti z režimsko stranko. Ko to NSS navaja, pa pozablja, da se je pri istih volitvah zvezala z SKS in srbsko-radikalno stranko, na katero posledno pada še veliko več soodgovornosti za režim kot na JDS. Gospodje tudi pozablja, da je zagrebški kongres in tudi sam Radič poudarjal, da so jim demokrati bližje in da so baš radikalci kot tipični reprezentanti separatističnega velesrstva največ krivi režimskih slabosti. Le modriani NSS so bili družega mnenja, ko so v zvezi z radikalni in SKS-ji „rušili režim“. Zopet nov dokaz za nedoslednost in neiskrenost vodilnih mož pri

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Še vedno rovarijo. Ko se je govorilo o odhodu Hrvatskega bloka v Beograd, so preplavili inozemski frankovci Hrvatsko s pismi sledeče vsebine: „Na razpotju! Hrvatski narodni poslanci, člani „Hrvatskega bloka“, so se obrnili nate, narod, s poslanico, v kateri te obveščajo, da bodo skupno s Srbi delali za tvojo dobrobit. Narod hrvatski, že v drugič se te prodali in izdali Srbom, tem tvojim zapriseženim sovražnikom. Prvič so prodali tvoje pravice, suverene pravice tvoje domovine srbskemu kralju, ki je tebe ogroževal in pogazil svojo obljubo. V drugič te, izrabljajoč tvoje zaupanje, izdajo „hrvatski rodoljubi“ tvojim „sovražnikom“. Hrvatski kmet, hrvatski delavec! V nevarnosti so tudi zadnji ostanki tvoje samostalnosti. Castihlapni beograjski oblastniki te hočejo uničiti in streti. Dvigni se, da ne bo prepozno. To ti sporočajo — Hrvati v tujini.“ — Ni treba posebej omenjati, da so razposlali ta oklice takozvani emigranti (Frank, Sachs, Gagliardi itd.) iz strahu, da ne izgubijo eksistenco, ker abstinenco Hrvatskega bloka so ti „emigranti“ temeljito izkoristili pri raznih naših zunanjih sovražnikih. Ako bi blok res odšel v parlament, bi izgubili „emigranti“ vsako zaupanje in tudi zaslobo pri teh naših zunanjih sovražnikih. No, sedaj so potolaženi, ker blok sedi še vedno v Zagrebu.

Pretrganosti. V eni izmed zadnjih števil piše „Slovenski Narod“ o katastrofalnem volilnem redu za štajerska mesta, v katerem zatrjuje, da bodo sedaj ta mesta radi občinskega volilnega reda zopet nemška. Kakor običajno, je „Slovenski Narod“ tudi razvoj v Mariboru, Ptuj in Celju predelal. Po poselnem ljudskem štetju ima Maribor 20.916 Slovencev ter 6497 Nemcev, Celje 2980 Slovencev in 999 Nemcev, Ptuj pa 6063 Slovencev ter 848 Nemcev. Razven Slovencev je v vseh treh mestih še precej veliko število Srbo - Hrvatov. Ako stori vsak Jugoslovian svojo narodno dolžnost, ni niti najmanjše nacionalne nevarnosti za štajerska mesta pri občinskih volitvah. Če bi bil seveda v teh mestih doma dr. Vladimir Ravnihar, bi po njegovi zaslugi lahko zmagali naši narodni neprijatelji, kakor so po njegovi zaslugi dobili relativno večino v Ljubljani klerikalci in komunisti. Volilni red ni torej katastrofalen, pač pa je katastrofalen, da veže „Slovenski Narod“ svojim bralcem take otrobe.

Še enkrat varanje javnosti. Ze večerj NSS, ki ga navaja ta stranka kot vzrok, da ni šla pri volitvah z JDS, češ, da absolutno ni mogla iti z režimsko stranko. Ko to NSS navaja, pa pozablja, da se je pri istih volitvah zvezala z SKS in srbsko-radikalno stranko, na katero posledno pada še veliko več soodgovornosti za režim kot na JDS. Gospodje tudi pozablja, da je zagrebški kongres in tudi sam Radič poudarjal, da so jim demokrati bližje in da so baš radikalci kot tipični reprezentanti separatističnega velesrstva največ krivi režimskih slabosti. Le modriani NSS so bili družega mnenja, ko so v zvezi z radikalni in SKS-ji „rušili režim“. Zopet nov dokaz za nedoslednost in neiskrenost vodilnih mož pri

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Še vedno rovarijo. Ko se je govorilo o odhodu Hrvatskega bloka v Beograd, so preplavili inozemski frankovci Hrvatsko s pismi sledeče vsebine: „Na razpotju! Hrvatski narodni poslanci, člani „Hrvatskega bloka“, so se obrnili nate, narod, s poslanico, v kateri te obveščajo, da bodo skupno s Srbi delali za tvojo dobrobit. Narod hrvatski, že v drugič se te prodali in izdali Srbom, tem tvojim zapriseženim sovražnikom. Prvič so prodali tvoje pravice, suverene pravice tvoje domovine srbskemu kralju, ki je tebe ogroževal in pogazil svojo obljubo. V drugič te, izrabljajoč tvoje zaupanje, izdajo „hrvatski rodoljubi“ tvojim „sovražnikom“. Hrvatski kmet, hrvatski delavec! V nevarnosti so tudi zadnji ostanki tvoje samostalnosti. Castihlapni beograjski oblastniki te hočejo uničiti in streti. Dvigni se, da ne bo prepozno. To ti sporočajo — Hrvati v tujini.“ — Ni treba posebej omenjati, da so razposlali ta oklice takozvani emigranti (Frank, Sachs, Gagliardi itd.) iz strahu, da ne izgubijo eksistenco, ker abstinenco Hrvatskega bloka so ti „emigranti“ temeljito izkoristili pri raznih naših zunanjih sovražnikih. Ako bi blok res odšel v parlament, bi izgubili „emigranti“ vsako zaupanje in tudi zaslobo pri teh naših zunanjih sovražnikih. No, sedaj so potolaženi, ker blok sedi še vedno v Zagrebu.

Pretrganosti. V eni izmed zadnjih števil piše „Slovenski Narod“ o katastrofalnem volilnem redu za štajerska mesta, v katerem zatrjuje, da bodo sedaj ta mesta radi občinskega volilnega reda zopet nemška. Kakor običajno, je „Slovenski Narod“ tudi razvoj v Mariboru, Ptuj in Celju predelal. Po poselnem ljudskem štetju ima Maribor 20.916 Slovencev ter 6497 Nemcev, Celje 2980 Slovencev in 999 Nemcev, Ptuj pa 6063 Slovencev ter 848 Nemcev. Razven Slovencev je v vseh treh mestih še precej veliko število Srbo - Hrvatov. Ako stori vsak Jugoslovian svojo narodno dolžnost, ni niti najmanjše nacionalne nevarnosti za štajerska mesta pri občinskih volitvah. Če bi bil seveda v teh mestih doma dr. Vladimir Ravnihar, bi po njegovi zaslugi lahko zmagali naši narodni neprijatelji, kakor so po njegovi zaslugi dobili relativno večino v Ljubljani klerikalci in komunisti. Volilni red ni torej katastrofalen, pač pa je katastrofalen, da veže „Slovenski Narod“ svojim bralcem take otrobe.

Še enkrat varanje javnosti. Ze večerj NSS, ki ga navaja ta stranka kot vzrok, da ni šla pri volitvah z JDS, češ, da absolutno ni mogla iti z režimsko stranko. Ko to NSS navaja, pa pozablja, da se je pri istih volitvah zvezala z SKS in srbsko-radikalno stranko, na katero posledno pada še veliko več soodgovornosti za režim kot na JDS. Gospodje tudi pozablja, da je zagrebški kongres in tudi sam Radič poudarjal, da so jim demokrati bližje in da so baš radikalci kot tipični reprezentanti separatističnega velesrstva največ krivi režimskih slabosti. Le modriani NSS so bili družega mnenja, ko so v zvezi z radikalni in SKS-ji „rušili režim“. Zopet nov dokaz za nedoslednost in neiskrenost vodilnih mož pri

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Še vedno rovarijo. Ko se je govorilo o odhodu Hrvatskega bloka v Beograd, so preplavili inozemski frankovci Hrvatsko s pismi sledeče vsebine: „Na razpotju! Hrvatski narodni poslanci, člani „Hrvatskega bloka“, so se obrnili nate, narod, s poslanico, v kateri te obveščajo, da bodo skupno s Srbi delali za tvojo dobrobit. Narod hrvatski, že v drugič se te prodali in izdali Srbom, tem tvojim zapriseženim sovražnikom. Prvič so prodali tvoje pravice, suverene pravice tvoje domovine srbskemu kralju, ki je tebe ogroževal in pogazil svojo obljubo. V drugič te, izrabljajoč tvoje zaupanje, izdajo „hrvatski rodoljubi“ tvojim „sovražnikom“. Hrvatski kmet, hrvatski delavec! V nevarnosti so tudi zadnji ostanki tvoje samostalnosti. Castihlapni beograjski oblastniki te hočejo uničiti in streti. Dvigni se, da ne bo prepozno. To ti sporočajo — Hrvati v tujini.“ — Ni treba posebej omenjati, da so razposlali ta oklice takozvani emigranti (Frank, Sachs, Gagliardi itd.) iz strahu, da ne izgubijo eksistenco, ker abstinenco Hrvatskega bloka so ti „emigranti“ temeljito izkoristili pri raznih naših zunanjih sovražnikih. Ako bi blok res odšel v parlament, bi izgubili „emigranti“ vsako zaupanje in tudi zaslobo pri teh naših zunanjih sovražnikih. No, sedaj so potolaženi, ker blok sedi še vedno v Zagrebu.

Pretrganosti. V eni izmed zadnjih števil piše „Slovenski Narod“ o katastrofalnem volilnem redu za štajerska mesta, v katerem zatrjuje, da bodo sedaj ta mesta radi občinskega volilnega reda zopet nemška. Kakor običajno, je „Slovenski Narod“ tudi razvoj v Mariboru, Ptuj in Celju predelal. Po poselnem ljudskem štetju ima Maribor 20.916 Slovencev ter 6497 Nemcev, Celje 2980 Slovencev in 999 Nemcev, Ptuj pa 6063 Slovencev ter 848 Nemcev. Razven Slovencev je v vseh treh mestih še precej veliko število Srbo - Hrvatov. Ako stori vsak Jugoslovian svojo narodno dolžnost, ni niti najmanjše nacionalne nevarnosti za štajerska mesta pri občinskih volitvah. Če bi bil seveda v teh mestih doma dr. Vladimir Ravnihar, bi po njegovi zaslugi lahko zmagali naši narodni neprijatelji, kakor so po njegovi zaslugi dobili relativno večino v Ljubljani klerikalci in komunisti. Volilni red ni torej katastrofalen, pač pa je katastrofalen, da veže „Slovenski Narod“ svojim bralcem take otrobe.

Še enkrat varanje javnosti. Ze večerj NSS, ki ga navaja ta stranka kot vzrok, da ni šla pri volitvah z JDS, češ, da absolutno ni mogla iti z režimsko stranko. Ko to NSS navaja, pa pozablja, da se je pri istih volitvah zvezala z SKS in srbsko-radikalno stranko, na katero posledno pada še veliko več soodgovornosti za režim kot na JDS. Gospodje tudi pozablja, da je zagrebški kongres in tudi sam Radič poudarjal, da so jim demokrati bližje in da so baš radikalci kot tipični reprezentanti separatističnega velesrstva največ krivi režimskih slabosti. Le modriani NSS so bili družega mnenja, ko so v zvezi z radikalni in SKS-ji „rušili režim“. Zopet nov dokaz za nedoslednost in neiskrenost vodilnih mož pri

Je vršil v hotelu „Dobraja“. Shod je otvoril s pozdravnim govorom g. Kucer iz Skakove. Glavni referat je imel minister Pucelj. Obrazložil je program Samostojne kmetijske stranke in dokazoval delo in uspehe stranke. Glede carske politike je ono za odpravo visokih izvoznih tarif, osobito za svine. Ostro je napadal klerikalne poslance, njihovo demagoško in zahrbtnost, s katero klerikalci farbajo kmete in meščane. Očitaj je nedelavnost klerikalnemu klubu in odkrito priznal, da je demokratska stranka, predvsem dr. Kukur, največ dosegla za Premurje. Po teh besedah je bil minister Pucelj živahno akklamiran. Nato je še poslanec Drogenik vabil ljudstvo v tabor samostojnežev, nakar je predsednik zaključil shod.

Š

Politični odmevi.

Sanacija Avstrije

Dunaj, 7. decembra.

Kogar vodi pot te dni skozi avstrijsko republiko, opazi malo ali pa nič o pomenu, ki ga imajo ravno ti dnevi za bodočnost male alpeke republike, in ne opazi ničesar o pomenu ukrepov, ki ravno sedaj nastajajo in ki naj postavijo državo po triletni gospodarski deruti na novo trdnjše pollago. Veselje nad ženevskimi konvencijami duši zavest, da mora priti ozdravljene še le po času popolne gospodarske stagnacije, še le po velikih žrtvah vseh slojev, ki se bodo morali odreči tudi dobrinam, ki so jih smatrali do sedaj za neobhodno potrebne. Zavedamo se, da je konec visoke konjunkturo v političnem in gospodarskem življenju, konec hipnih dobičkov iz socialne revolucije, iz valutnih špekulacij, iz bankerota srednjega stanu, iz državnih subvencij in iz verižništva. Zato je nastopila tišina v zabaviščih in luksuznih lokalih vlemest, tišina na borzi. In ker je tudi strankarski boj za sanacijsko delo že izbojevan, prihajajo le še posamezni odmevi iz razprav v velikih parlamentarnih skupinah.

Poslansko zbornico so sanacijski zakoni srečno pasirali. Treba je priznati, da tudi s pomočjo socialnih demokratov, čeprav ti tega ne čujejo radi. Saj bi bilo mogoče preprečiti za sprejem zakonov potrebno dvetretjinsko večino ali pa jih celo odkrito obstruirati. A kljub svojemu plamtečemu nasprotstvu, ki so ga kazali na svojih strankarskih shodih, kljub svojim erditim opozicijskim govorom so se omejili na to, da so pri glasovanju v velikem številu izginili iz zbornice. Ko so prišli zakonski načrti pred zvezni svet (Bundesrat), avstrijski surogat za nekdanjo gosposko zbornico, se je pojavil sicer nov socialistični odpor, ki je grozil sprejem zakonov celo onemogočiti, in prišlo je tako daleč, da je zagrozil zvezni kancelar z demisijo. Pokazalo pa se je, da zadeva ni tako tragična. Socialisti so dobili v revanžo nekatere koncesije v drugih panogah in so pristali na kompromis, da so se zakoni vrnilli poslanski zbornici, ki jih je sprejela v drugi brez posebnih sprememb. V smislu avstrijske ustave so postali sanacijski zakoni s tem pravomočni, ne da bi morali biti zopet predloženi zveznemu svetu.

Izvajanje sanacijskih zakonov je sedaj že v polnem teku. Izvoljen je takozvani kabinetni svet (Kabinetssrat), ki predstavlja institucijo, sorodno jugoslovanskemu zakonodajnemu odboru, samo z neprimerno večjo kompetenco, in redukcije v državnem gospodarstvu se izvajajo z vso ostrožnostjo. Kakor je ta operacija boleča, zlasti odpustanje državnih nameščencev, vendar ni nikogar, ki bi si upal delo resno ovirati. Že dejstvo samo, da je postala avstrijska krona po sprejemu ženevskih konvencij stabilna, je izvirno nasprotnikom konvencij orožje iz rok. Saj ne bi hotel nihče doživeti ponovitve blaznega skakanja cen in obupnega tekmovanja med naraščanjem draginje in privatnim dohodkom, ki smo jih imeli v prošlem poletju. Splošno je prodrlo spoznanje, da ne more iti več naprej, kakor je šlo do sedaj, in da se je treba prilagoditi življenjskim možnostim, ki jih more nuditi današnja Avstrija.

Avstrija je prenesla svoje knjigovodstvo v nove knjige, katerih platnice nosijo moto: »Delati in štediti.«

Dr. S.

Turčija in Jugoslavija

(Razgovor z Ismet pašo o vprašanju jugoslovenskih muslimanov.)

Ismet paša, prvi delegat angorske vlade na konferenci v Lausanni, je sprejel posebnega poročevalca beograjske »Politike« in mu na vprašanje, kake direktive namerava angorska vlada usmeriti napravnosti naši kraljevini, dal sledeče pojasnilo: »Mi želimo z vsemi državami stopiti v dobre odnose; posebno pa se z Jugoslavijo. Muslimani vsega sveta gojijo za Turčijo simpatije. To se ne da oporeči. A navzlic temu je naša dolžnost, da spoštujemo suverenost drugih držav v katerih živijo muslimani mogoče bolj, nego one v katerih jih ni. Ne mešamo se v domače zadeve muslimanov v drugih državah. Naši odnosi z vladami takih držav vplivajo na odnose muslimanskega sveta napram vladi svoje domovine in čim prijaznejši in iskrenjši so naši medsebojni odnosi, tem večji je naš moralni vpliv na muslimane. Muslimani v kraljevini SHS so vaši državljani in mi z njimi ne moremo računati kakor s svojci. Naši odnosi do njih so lahko le duhovni, a ponavljam, da še to preko odnosov z vašo vlado. Ako smo v dobrih odnosih z njo, smo obenem tudi z muslimani v vaši državi. In to je naša želja.«

Na prigovor poročevalca, da so naše oblasti obveščene o zvezah med Angoro in macedonskim komitejem s ciljem rušenja obstoječega stanja potom separatističnega prokreta naših muslimanov, je Ismet-paša vzemirjen odgovoril: »Prosim vas, demantirajte najodločnejše vse te vesti, ki se tendenciozno razširjajo po Balkanu. Angora nima s komitejem nikakih stikov in ne dela nobene propagande med vašimi muslimani. Želimo, da muslimani v kraljevini SHS ostanejo še nadalje njeni srečni, zvesti in lojalni državljani. V njihove razmere se mi ne bom vmeševali. Nimamo pravice, da jim damo nasvete, menim pa, da med njimi in ostalimi vašimi državljani ne sme biti nikake razlike napram državnii upravi; kar večina vaših državljanov sklene, mora biti sveta tudi vašim lojalnim muslimanom. Ker le tako bomo lahko prosperirali. V ostalem pa mi v lastni hiši ne trpimo separatistične politike in propagande, zato tega ne želimo niti drugim državam s katerimi hočemo gojiti prijateljstvo.«

Izrastki povojne Evrope

Povojna Evropa še vedno ni orijentirana v pravi smeri in ne vidi svojih ciljev niti iz dajave. V krizi se nahaja politično in gospodarsko, kar nam zlasti nepobitno kažejo dogodki na zapadu. Mislim namreč na zadnje angleške volitve.

V Angliji, tej vzorni državi prevdarne, trezne in modre domače in kolonialne politike je sedaj na površju konservativna desnica. Lloyd George, ki je vodil torko svoje domovine in z njo usodo vsega našega kontinenta do zadnjega časa, je dobil pri volicah nezaupnico ter ostal neverjetno v ozadju. Utrpel je strahovit poraz: nad sedemdeset mandatov. Ta izguba gre kajpada v prvem redu na račun angleških neuspehov v maloazijski politiki, ki bolj in bolj kaže, da je Evropa le polotok Azije, domovine nanovo okrepljenega islama.

Francijo obvladujejo iste nacionalistične tendence kakor zadnja leta. Smer njena je taista kot pod Clemencesajem; Briand, Poincaré in drugi so le »tigrove« njanse. Glede Male Azije sta si stali francoska in angleška politika nasproti. kar je pač največ pripomoglo do padca

izkusenega bivšega premiernega ministra v Londonu.

Italija se je vrgla v objem fašizmu, katerega smatrajo kratkovidni politiki v državah kapitala za nekaj epigričen izhod iz dosedanje razkosanosti. V resnici ni Mussolinijev politični program nič drugega nego obnova stare liberalne ideje. Njegovo razdržavljenje gotovih podjetij znači prej nego napredek — velik korak nazaj.

Nemčija se nahaja v notranjem kaosu; prizadeva si, da bi ustvarila tip svojevrstne demokracije, česar pa z ozirom na njeno politično diferenciacijo ne more doseči. Zasebni velekapital še vedno

maje na temeljih Ebertove republike in strogolavija marko na dno prepada.

Male države srednje Evrope si pomagajo dalje kakor morejo in znajo. Se najsolidnejše med vsemi se drži skupina

Kulturni pregled

Knjige Goriške Matice

Primorski Slovenci so si čisto po vzoru Mohorjeve družbe ustanovili »Goriško Matico«, ki izdaja že štiri leta knjige za ljudstvo. Kako je ta založba organizirana in kdo je v odboru, sicer ne vemo, toda očitno je »Goriška Matica« v vsakem pogledu kopija Mohorjeve družbe, torej predvsem verskega programa. Vendar so primorske knjige dosti lepše in moderneje opremljene. Letos so izšle tri knjige: »Sirahove bukve« v prevodu dr. A. Pavlice, tretji zvezek »Zabavne knjižnice«, ki prinaša pod skupnim naslovom »Zlata srca«, krajše povesti hrvatskih starejših pisateljev in Koledar za navadno leto 1923, s prilogo »Zemljevid Julijske Krajine«. Izdajateljstvo pravi, da so letos vse knjige urejene pod geslom dobrotelosti.

Koledar ima poleg običajne vsebine nad vsakim mesecem prav lepe Bucikove ilustracije. Čudno je le to, da simbolizira Bucik delo tekem vseh 12 mesecev vedno z moško figuro, ki je v maju novembra in decembra nekam preveč gosposka. Koledarjeva vsebina je neprimerno bogatejša in praktično koristnejša od vsebine koledarja Mohorjeve družbe. Med sotrudniki so tudi pravi pisatelji: Lovrenčič, Remec, Sorli, Tratnik in Baloh. Med članki je nekaj gospodarskih, kmetijskih, higijenskih in socialnih. Toda tudi v tem koledarju je le preveč pobožnjaštva in neprikritega klerikalizma, a dosti premalo nacionalno slovenskega. Ta nedostatek se pač skuša prikriti z mnogimi slikami rodoljubnih delavcev in delavk, toda med temi priobčimo n. pr. Jakoba Stoko, poleg priobčenih pa ponekod prave naslove. Ako je bil kdo odlični Sokol, ne zadošča, da ga knjiga navaja kot načelnika ali starostelovadcev. V Goriči vlada torej isti duh, kakor v Prevaljah, toda Primorcem je ta duh še škodljivši. Ako izvira ta duh le iz strahopetnosti, ga obžalujemo; ako pa zasleduje ta duh izvesten internacionalno klerikalni namen, ga obsojamo.

Prevodi v knjigi »Zlata srca« so izbrani dobro in ne dvomimo, da bodo med vsemi spisi čitateljem najbolj všeč. Morda bi bila celotna povest ljudem še bolj dobrodošla. Prevode je oskrbel dr. Al. Gradnik.

»Sirahove bukve« so polne koristnih poukov glede različnih življenjskih potreb ter so koristni za mladino in odrasle. Menda bi se pa našlo lahko kaj aktualnejšega in za današnje primorske razmere koristnejšega, kakor je ta stara knjiga predvsem verskega pomena.

»Zemljevid Julijske Krajine« je dobrodošel; le žal, da je ponekod pisava slabobitljiva.

Vse tri knjige je lepo opremil akademični slikar A. Brčnik ter stanajo za Ju-

male antante, katero tvorijo Češkoslovaška, Jugoslavija in Rumunija. Poljska se bori z ekonomskimi težavami, dočim leži drobna avstrijska republika na smrtni postelji.

Rusija molči in dela. Pridno se udeležuje dela za splošno obnovo ter čaka na žetev, od katere si obeta konca grozne lakote. Na jesen upa, da bo zaradi prestopnega pomanjkanja lahko igrala drugačno, pomembnejšo vlogo v evropskem koncertu.

Sodobno Evropo karakterizira poplava nacionalističnih idej, kar je tudi popolnoma umevno. Kapital se pred socializmom navidezno ne umika, toda ta videz je le znak, da živimo v fazi razvoja, v prehodu iz stare, preživele Evrope v novo dobo, ki bo polagoma prekrasila čas in njegovo družbo.

goslavijo samo 24 Din. Primorski Slovenci, ki živite v mejah Jugoslavije in se zanimате za delovanje primorskih rojakov ter vsa naša društva, sezite po njih ter jih zahtevajte po knjigarnah! Posamezno stanje knjige: Koledar 6 dinarjev, ostali dve knjigi pa po 10 Din. Veselo je dejstvo, da se knjige »Goriške Matice« izdajajo v 20 do 25 tisoč izvodov, med katerimi jih pride le nekaj sto preko meje. »Goriški Matici« želimo najbujnejšega procvitanja; hkratu pa tudi želimo, da ostanejo njene knjige literarne vez med Primorsko in Jugoslavijo ter da zastopajo odlično nacionalno staljšče.

Mickiewicz zopet med svojim narodom

(Nova drama poljskega dramatika Karla Huberta Rostworowskega.)

Pređ 4 leti sem spoznal Rostworowskega v Krakovu. Povabil me je na umetniško razstavo, potem pa še na svoj dom, v starodavno plemenitaško palačo, kjer si zgodovina in umetnost segata v roko. Sedaj ko bolj poznam njegovega pisateljskega duha, vidim, da je ta duh enako mistični, kakor je mistični mrak njegovih dvorov. In kakor so mogočne dimenzije njegove palače, tako močno sega v višino in daljino njegova dramatika.

To pot nam je postavil današnji čas pred sodbo velikega poljskega pesnika-proroka mesianista Mickiewicza. Mickiewicz je z vso silo svojega poljskega, slovanskega in krščanskega srca zajel težki čas, ko je poljski narod (od 1831 dalje) — kakor dandanes ruski — romal po Evropi, begunec, emigrant. Kaj poretče ta največji poljski duh o današnjem poljskem življenju? To je vprašanje, ki si ga je Rostworowski zastavil v najnovejši svoji drami: »Vstajenje« (Zmartwychwstanie). Pesnik Mickiewicz stopi s svojega spomenika in se napravi na pot po Poljskem. Vidi sebičnost, osebne interese, strast in preprič, a oznanja Ljubezen, Dobroto, Krepost in Pravičnost. Svoj vrhunec dosega drama, ko se morita Pesnik Mickiewicz in Voditelj naroda. Ta le naglašja, potrebo dvigniti narod materijelno. Pesnik pa ve: da ni boljšega temelja nacionalne pravde nego je moralna sila, ki mora končno zatriumfirati... Duševno moralno vstati, se pravi: od mrtvih vstati.

In Rostworowski gleda vedro v poljsko bodočnost.

Čitati se drame ne moremo; referiram o njej le še po poljskih listih, ki pišejo o njej o priliki njene premijere dne 15. novembra 1922.

Ali se bodo sedaj poljske stranke in struje začele prepirati, katera izmed njih govori danes jezik Mickiewiczov in misli misel Mickiewiczovo?

Kateri pesnik jugoslovenske prošlosti bo stopil s svojega spomenika in čigava beseda bo smela doneti s pozornice, kjer pred našimi fizičnimi očmi oživi ono in le ono, kar je v stvareh večnega?

Kakšen bi bil naš Rostworowski? Alojzij Poljanski je pobegnil med Muze nemške ali italijanske. Ne more konkurirati Dr. Fr. I.

Vzorno prosvetno društvo

Zveza kulturnih društev nam poroča: Med najdelavnejša društva, ki imajo raznamovati najkrajše uspehe na vseh poljih prosvetnega delovanja, moramo prištevati našo marljivo »Napredno gospodarsko društvo za šentjakobski okraj« v Ljubljani. Sledeči poročili šentjakobskega gledališkega odra in društvene knjižice jasno dokazujejo, koliko koristnega more storiti delavno prosvetno društvo in koliko dragocenega užitka lahko nudi svojim članom, ako ima nekaj idealnih in poštvalnih mož v svoji sredi. Prijetna dolžnost nam je, da izrečemo na tem mestu posebno zahvalo in pohvalo društvenemu predsedniku Antonu Likozarju, knjižničarju Mat. Rodetu, marljivim igralkam in igralcem in še mnogim drugim, ki so s svojim nesebičnem in doslednim delom pripomogli do tako lepih uspehov. Društvo, ki je res lahko ponosno na svoje delo, naj koraka po začrtani poti naprej, druga naša društva pa naj si ga vzamejo za zgled in ga skušajo doseči.

Gledališki oder: Na šentjakobskem gledališkem odru so se igrale do sedaj sledeče igre: 1.) Otvoritvena predstava »Pelikan«, komorna drama (9. junija 1921., repriži 14. junija in 16. junija 1921.). 2.) »Jesensko solnce« in »Kakršen gospod, tak sluga«, enodejanki (24. septembra in 25. septembra 1921.). 3.) Funktorna drama »Tekma« (20. oktobra 1921., repriža 22. oktobra 1921.). 4.) »Težke ribe«, veseloigra (petkrat). 5.) Cankar »Kralj na Betajnovi«, drama (17. decembra in 18. decembra 1921.). 6.) »Kakršen gospod, tak sluga« in Mur-nikov »Napoleonov samovar«, enodejanki (8. januarja 1922.). 7.) »Brat Sokol« (Milčinski) in »Napoleonov samovar«, enodejanki (14. januarja in 15. januarja 1922.). 8.) »Gospod senator«, veseloigra (18. februarja, 19. februarja, 5. marca, 28. oktobra, 31. oktobra 1922.). 9.) »Ne-poštena«, drama, (trikrat: 16. marca, 22. marca in 11. aprila 1922.). 10.) »Span-ska muha«, burka (petkrat: 28. marca, 1. aprila, 4. aprila, 8. aprila in 7. maja 1922.). 11.) »Trhli dom«, Tučičeva drama (trikrat: 22. aprila, 24. aprila, 1. maja 1922.). 12.) Sjevern: »Spavaj moja deklica« (trikrat: 2. maja, 5. maja in 16. maja 1922.), gostovanje v Novem mestu (17. junija 1922.), gostovanje v dramskem gledališču 5. avgusta 1922. ob priliki vsesokolskega zleta v Ljubljani. 13.) »Nebesna na zemlji«, veseloigra (18. maja in 20. maja 1922.). 14.) »Deseti brat«, Jurčič-Govekar, gostovanje v dramskem gledališču ob vsesokolskem zletu (23. julija in 13. avgusta 1922.). 15.) Askerčeva proslava ob desetletnici smrti. Druga sezona, otvoritev 16. septembra 1922. z veseloigro: »Red svetega Jurja«. Govor predsednikov. Recitacije. 16.) »Maškarada«, veseloigra (petkrat: 21. oktobra, 22. oktobra, 29. oktobra, 19. novembra in 2. decembra 1922.). Gostovanje v sokolskem domu na Viču (15. novembra 1922.). Gostovanje v sokolskem domu v Škofji Loki dne 3. decembra 1922. 17.) »Mladost« (5. novembra, 12. novembra 1922.). Gostovanje v sokolskem domu v Mostah (enkrat v korist nagrobnega spomenika Borštnik-Vorovšek). 18.) Dr. I. Lah: »Noč na Hmeljniku«, zgodovinska drama (dvakrat: 25. novembra in 26. novembra 1922., enkrat v korist Gosposvetskemu zvonu). 19.) Proslava v spomin obletnice Cankarjeve smrti (11. decembra 1921. Govor predsednika, recitacije, deklaracija).

Kdor manj zahteva, več dobi

(Srbska narodna pripovedka.)

Bili so trije bratje, pa niso na belem svetu ničesar več imeli kakor eno hruško in to hruško so po vrsti čuvali: eden je ostal pri hruški, druga dva sta pa šla na dnino. Nekoč pošlje Bog angela, da vidi kako ti bratje žive in če slabo žive, da jim da boljše hrano. Ko pride angel božji na zemljo, se spremeni v berača in prišedši k onemu, ki je čuval hruško, ga zaprosi za eno hruško. On izbira od svojih hrušk, mu da in reče: »Tu imaš od mojih hrušk, od bratovih ne morem ti dati.« Angel se mu zahvali in odide. Ko ostane drugi dan drugi brat, da čuva hruško, pride zopet angel in ga zaprosi za eno hruško. Tudi on mu izbere od svojih hrušk in mu da in reče: »Tu imaš od mojih hrušk, od bratovih ti ne morem dati.« Četrty dan se angel spremeni v meniha, pride rano zjutraj in jih najde vse tri v hiši in jim reče: »Pojdite z mano, da vam dam boljše hrano! Onj gredo za njim brez besede. Ko pridejo k velikemu potoku, voda drvi in šumi, tedaj vpraša angel najstarejšega brata: »Kaj bi rad imel?« On odgovori: »A to sta koba berača napravim njim?« Tedaj reče angel: »Veste kaj? Tako uredimo stvar:

kriz s palico in namesto vode teče vino: tu se pripravljajo sodi, tu se pretaka vino, ljudje delajo, celo selo je tu. Tedaj ga angel pusti tam in mu reče: »Kar si želel imaš, zdaj živi.« In vzame druga dva in gre z njima dalje. Ko pridejo na neko polje, vidijo, da so golobi prekrili polje. Tedaj vpraša angel srednjega brata: »Kaj bi pa rad imel?« On mu odgovori: »Da so to vse ovce in da so moje.« Božji angel prekriža polje s palico in namesto golobov so same ovce: tu so stajale, ženske molzejo, ene prelivajo mleko, ene posnemajo smetano, ene delajo sir, ene topé maslo, tu se gradi tudi hlev, eni pečejo, eni merijo, eni sprejemajo denar, vse je zaposleno, celo selo je tu. Tedaj mu reče angel: »Tu imaš kar si želel.« Potem vzame najmlajšega brata in gre z njim preko polja in ga vpraša: »Kaj bi pa ti rad?« On mu odgovori: »Nič drugega kakor da mi Bog da ženo od prave krvi krščanske.« Tedaj mu reče angel: »O! To je težko dobiti: na celim svetu so samo tri: dve sta ženi, a ena je deklica in njo snubita dva snubača.« Ko gresta tako dalje, prideta v mesto, kjer je bil kralj in je njegova hči bila od prave krvi krščanske. Prišedša v mesto, gresta takoj h kralju in zasnobita njegovo hčer. Ali tudi dva kralja sta bila prišla snubit jo in sta položila jabolka na mizo. Tedaj položita tudi ona dva jabolka poleg drugih. Ko ju kralj zagleda, reče vsem, ki so se tam nahajali: »Kaj sedaj, to so kralji, a to sta kakor berača napravim njim?« Tedaj reče angel: »Veste kaj? Tako uredimo stvar:

deklica naj vzame tri trte in naj jih vsadi na vrtu in nameni trto komur hoče. Na čigar trti bo jutri grozdjo, tistega naj deklica vzame za moža.« Vsi pristanejo na to: deklica vsadi tri trte na vrtu in vsakemu nameni po eno. Ko napači jutro, je na trti onega siromaka grozdje. Kralju tedaj ne ostane drugo, nego da dá hčer onemu najmlajšemu bratu. Takoj gresta v cerkev in se poročita. Po poroki ju angel odvede v gozd in ju pusti tam in onadva ostaneta tam leto in dan. Ko preteče leto, reče Bog angelu: »Pojdi, pogledj kako one sirote žive. Ako težko žive, daj jim boljše hrano.« Ko pride angel na zemljo, se spremeni zopet v berača in gre k tistemu, ki mu je v potoku teklo vino in ga zaprosi za čašo vina. Ali on ga zavrne rekoč: »Če bi dal vsakomur po čašo vina, bi mi kmalu nič ne ostalo.« Ko angel to čuje, naredi križ s palico in glej, v potoku teče voda kakor prej. In tedaj reče onemu bratu: »Ni to za tebe, pojdi pod hruško in čuvaj hruško.« Potem odide angel in pride k onemu drugemu, ki so mu ovce polje prekrile in ga zaprosi, da mu dá košček sira. A on ga zavrne rekoč: »Če bi dal vsakemu košček sira, bi mi kmalu nič ne ostalo.« Ko angel to čuje, naredi križ s palico, in glej, od ovac prhnejo golobi. In tedaj reče onemu bratu: »Ni to za tebe, pojdi pod hruško in čuvaj hruško.« Nazadnje gre angel k najmlajšemu, da bi videl kako on živi. Ko pride do njega, vidi, da živi s svojo ženo v gozdu siromašno v neki kolibi. Zaprosi ju, da bi ga sprejela pod streho in prenočila. Onadva

ga sprejmeta z vsem srcem in ga prosita, da jima oprosti, ker ga ne moreta pogostiti, kakor bi želela. »Mi smo siromaki,« pravita. Angel jima odgovori: »Nič za to, jaz sem zadovoljen s tem, kar imata.« Tedaj nista vedela kaj bi storila. Zita nista imela, da bi zmesila kruh, ampak eta strgala skorjo od drevesa in iz tega mesila kruh. Takšen kruh vmesi žena tudi zdaj za gosta in ga postavi v peč. Potem se začne razgovarjati z gostom. Ko pogledata pozneje, da li je kruh pečen, vidita, da je v peči pravi kruh, da je narastel, in da mu ga ni lepšega. Ko to vidita, dvigneta roke k Bogu: »Zahvaljen bodi Bog, da moreva gosta pogostiti!« Potem ko eta položila kruh pred gosta, prineseta tikvo z vodo. Ali ko začnejo piti, je v tikvi vino. Tedaj naredi angel s palico križ čez kolibo in na tistem mestu se prikažejo kraljevski dvori in v njih vse v izobilju. In angel ju blagoslovi in pusti tam in tako sta srečno živela do smrti.

Parabola o psu in o železnici

Peljal sem se z brzovlakom, katerega so imenovali »limited«. In vozili smo se po pokrajini, kjer je bilo veliko farm. In vlak je bučal naprej kakor bojni voz Jehove.

In nahajala se je tamkaj farma, ki je stala nedaleč od železniške proge, kakih dvesto metrov oddaljena. In v farmi je bival farmer. In ta farmer je imel psa. In kadar se je bližal vlak, je teknel nas iz

farme proti vlak. In teknel je zelo hitro in lajal zelo srdito. In jaz sem se čudil, kako more pes tako hitro teči in pri tem tako srdito lajati. Toda z vsem lajanjem ni mogel preglasiti ropota vlaka, niti ni mogel pri vsem svojem teku prehiteti vlaka.

In pot, ki jo je ubral pes, je vodila v veliki parabolični krivulji. Kajti pes je teklen iz farme, še preden je bil dospel mimo nje vlak, in je teklen tako proti vzhodu k vlak, ki je vozil proti zapadu. In ker vlak ni obstal, je teklen pes proti jugu in ko je vlak drdral brez oklevanja naprej, je napravil pes kurvo proti jugozapadu in zapadu. In zapadno od farme je padel vsakikrat v neki jarek, se parkrat prekotil, potem se postavil zopet na vse štiri, se stresel, stal trenutek, preklel vlah in jo mahnil domov.

In vlak je drdral dalje.

In mesec dni kesnjeje sem se peljal po isti železnici. In glej, pes je napravil natančno vse tako, kakor je bil storil prvič.

In tri mesece kesnjeje sem se zopet vozil z istim vlakom in isti pes je delal še vedno iste izkušnje na isti način, toda pri tem se ni naučil ničesar.

In jaz sem spoznal, da je on kakor ljudje, ki bi jih mogel s tolkačem razteptati in raztrgati v možnarju, ne da bi ti izgubili svojo norost.

Kajti kakor je ta pes dan za dnem prežal na vlak in se dvigal in prisluskoval in se spuščal iz farme in se proti zapadu prekopicaval v jarek, tako so tudi ljudje, ki stalno hitijo za svojimi norostmi in se iz vseh prekopicovanj ne naučijo ničesar.

In kaj bi bil storil pes z vlakom, če bi ga bil dosegel? — *Safed Modri. — Po nemškem prevodu Delta.*

rije in alegorija). 20.) «Napoléonov samovar», gostovanje v Narodnem domu v Ljubljani na korist Gospodarskega združenja dne 13. maja 1922. — V. Markič: Recitacija Zupančičeve dume.

Skupno je bilo v prvi sezoni 1921/22. 47 predstav z gostovanji, v II. sezoni 1922/23. do sedaj predstav z gostovanji (5 enodejank, 13 večdejanek).

Knjižnica: Društvena knjižnica ima v prometu nad 15.000 knjig v slovenskem, srbohrvatskem, francoskem, češkem, ruškem, nemškem, italijanskem in angleškem jeziku. Knjižnica vsebuje skoro

vso slovensko literaturo od leta 1880. dalje, srbohrvatskih knjig šteje nad 500, čeških 300, ruskih 100, italijanskih 300, francoskih 200, angleških 100. V nemškem jeziku je zbrana najboljša svetovna literatura. Knjižnica posluje vsak delavnik po 2 uri in pol in izposoja dnevno po 300 do 700 knjig. Vpisani obiskovalci imajo nad 6000, dnevni obisk 50 do 120.

Gospodarsko napredno društvo za Sentažokski okraj v Ljubljani ima tudi lasten salonski orkester in mešani pevski zbor.

Iz življenja in sveta

Filozofija brade.

Znani kozet Viktor Aubertin piše pod vzgornjim naslovom v «Berliner Tageblattu» prav zabavno črtico. Skoda, da pri nas niko ne piše takšnih lahkih, dobrodušnih, nekoliko duhovitih in vedno zabavnih koserij, ki imajo povrhu še to prednost, da so kratke.

Angleži kažejo sedaj pravcato sovraštvo do možakov, ki nosijo dolgo brado. Če zagledajo na kakšni londonski ulici gospoda z dolgo brado, se zbera v veliki grči okrog njega, kažejo s prstom vanj in ga na nadležen način krvavo zasmejujejo.

To je tem bolj čudno, ker so mnogi slavni Angleži imeli dolge brade, pa so vkljub temu živili popolno zaupanje svojih takratnih sodržavljancev. Tako Shakespeare, Darwin in Rabindranath Tagore, da imenujem samo nekatera.

Toda današnji Angleži ne mislijo več na te bradace. Kakor vsi veliki narodi, so tudi oni prav nehalneži. (Če se velikost meri po nehalnosti, potem smo Slovenci zelo, zelo veliki.) Ta izrek ni Aubertinov, pa je resničen.

Vsekakor je dejstvo, da se v svetovni zgodovini menjavata dve dobi, ena bradata, druga gladko obrta. Toliko brada kolikor gladko lice, obe dobi dopuščata smejanje na neko posebno mišljenje in čuvstvenost sodobnikov.

Demonične nature so nosile košato brado, tako stari Orki, Karel Veliki in Herman Sudermann, ko je bil v najboljši svoji čobi.

Gladko obrti pa so takšni značaji, ki polagajo manj važnosti na demoničnost, zato pa mnogo več na to, da bodo svojo juho posejali v čistosti. Tako stari Rimljani, Kitajci in rokoko. Časi, ko so se možakarji brili, so bili skoraj vedno časi finejšega obnašanja in relativnega mira. Kadar so prevladovali spori, vojne in preseljevanje narodov, so bradati bili glavni nemirneži.

Nemški državni predsednik Ebert si je v zadnjem času dal obriti svojo brado. Javnost tega dogodka skoraj ni opazila, kakor sploh redkokdaj opazi, kar stori skromni predsednik. Opazovalec pa, katerega je zgodovina izmordala, bi lahko iz dejstva Ebertove obrite brade sklepal na to, da prehajamo iz dosedanjega kaosa polagoma zopet na trdnjesta tla.

Kdor tega ne veruje, naj pomisli na nasprotje skromnega Eberta in na ogromne muštake Viljemove, od dvornega brivca Habyja strumno navzgor prikrtačene. Te muštake so teko dolgo dajale narodom snov za brigo in razgovor, da se je nazadnje cela reč sprožila... Petindvajset let je usoda sveta visela na teh muštakeh...

Humor v uradu.

Star, zagrizen birokrat bi vzkliknil: «Slasemija!» Humor v uradu se mi zdi nemogoče in obsojno vreden. Ampak humorja ne pogrša niti moder cerkveni pridigar. Abraham od Sv. Klare je bil slaven prav zaradi svojega humorja in njegove pridige na Dunaju so poslušali najvišji in najnižji sloji v neštevili množicah vedno najrajši. Humoren duhovnik je vedno ljubi in dosega pri ljudstvu več uspeha, nego čmeren zelot. Humor je sol vsakega uradovanja. Uradnik, ki ima humor, lažje dela, in stranke odhajajo iz urada manj nesrečne, morda celo zadovoljne. Humor odpira duše, srca, vesti in celo denarice; čmernost in zadržanost pa jih zapirata. Celot globa in ukor sta prijazna, ako sta osoljena s humorjem. Kakor solnčni žarek je humor, ki posije med pranske akte in v zaduhlo kancelijo. Uradnik, ki zna o pravem času sprožiti dober dovtip, je dobitnik zase in tova riše. Prava mora pa je birokrat nadutež in večni slabovoljež.

V grški «Tagespost» kramlja sodnik Amschel o humoru na sodiščih. Izkušnja ga uči, da je humor dobrodošel celo med krvjo in umorom, med grehom in bedo ter vpliva olajšujoče in blažilno. Moralni pomen humorja je za uradno obveščanje velikega pomena, in dobro upravlja je mnogoče le s prijaznim obrazom. Smeh izda vedno več kakor togo in zmerjanje. Najboljši sodniki so bili navadno tudi humoristi. Seveda je humor zelo različen: en in grob, duhovit, literaren, poučilen in čisto ljudski; včasih popopran s cinizmom ali sarkazmom, včasih papiriciran s ironijo in zafrkacijami. Dober je vsak o pravem času in na pravem mestu. Marsikateri uradnik živi simpatičen še po smrti — v humorjem spominu, dočim se čmerikavec ne domisli živ krst več. Ali pa le z nevoljo.

Nepismenost v Italiji.

V francoski reviji L'Ecole et la Vie (šola in življenje) je obelodanil Henri Goy znamenito študijo o problemu nepismenosti v Italiji. To je naroden problem, tako piše, spomin na dolgo politično suženstvo, neznosna rana na zmagoviti Italiji.

Lahko priznamo, da sledeče njegove besede niso pretirane: Nepismenost je ta-

In ta je sledeča: V slovenskih, od itaflje siloma anektiranih krajih je samo kakih 10 odstotkov nepismenih. Tu se pa trudi vlada na vse načine, da število zviša, s tem, da noče odpreti niti šol, ki so jih imeli prebivalci pred vojsko pod avstrijsko vlado, kaj šele novih!... —B.

× Moderne Egipčanke. Muslimanske lepote v Egiptu se med vsemi Alahovimi hčerkami najhitreje in najuspešnejše otresajo trdih koranovih prepisov. Niso več kakor dosmrtno jetnice zaklenjene v harem, temveč so v toliko emancipirane, da po lastni volji pohajajo na sprehode, v trgovine, se vozijo v odkritih avtomobilih in kočijah ter se pri kramljanju v moških družbah ne počutijo nič manj ugodno kakor koketne Evropejke. Vse to se jim nič več ne šteje v zlo. Ene koranove naredbe pa se Egipčanke vendar strogo držijo: nosijo še vedno zastrta lica. Ampak pri lepoticah opravlja to nalogo prozorna tančica, ki le povečava čar temnih oči in privlačnost lepega lica. One pa, katerim mati narava ni dahnila lepote v obraz, so seveda konservativnejše ter se prekrivajo z gostejšo svilo ali pa s kitajskim krepom. Isto velja za vse egipčanske dame, ki so prekorale petindvajseto leto, ker se to v Egiptu smatra za mejnik med mlado in starostjo ženske generacije. Glede oblačila muslimanskih žensk ima koran sicer stroge predpise, ničesar pa ne omenja o kvaliteti toalet. V ostalem pa je v Egiptu gotova stvar, da elegantne Egipčanke tozadevno že polagajo večjo važnost na predpise modnih novotarij, kakor pa na sam častiljivi koran. V toaleti in kostumih namreč nikakor ne zaostajajo za evropskimi vrstnicami, posebno ne, kar se tiče kratkih kril, prozornih nogavic in elegantnih čevljev.

× Piščji let in opazovanje neba. Ponočni klici piščev iz ozračja so astronomu, katerega je poklic prisilil, bivati večji del noči pod milim nebom, prav pogosto doživljaji. Navadno se čuje vrčanje malih ptic; a tudi gosi, race, čaple ljubijo temne noči, v katerih se pogosto oglašajo. Gotovo pa je manj znano, da se večkrat opazuje v daljnogledu polet pišča mimo meseca. Nekaj podobnega se mi je pripetilo pri opazovanju mesecevega mrka 16. oktobra 1921. Mrk je bil še majhen in lahko sem razločil, kako leti vsakih par minut majhna ptica mimo meseca, in sicer posamič, nikdar v skupinah. Smert: od severovzhoda proti jugozahodu. Zivahno frotanje je razodelo majhne ptice, izračunati sem hotel, kako visoko leta ptica. Podatki sicer niso bili zanesljivi, toda 100 do 200 m višine ne preseza njen polet.

Gospodarska vprašanja

Bolgarska zunanja trgovina.

Iz podatkov generalne direkcije statistike v Sofiji o bolgarski zunanji trgovini v letu 1921. povzemamo nastopno: Celokupni uvoz v letu 1921. je znašal vrednost 2.921.092.269 levov proti 2 milijardam 213.827.249 levom v letu 1920., a izvoz 2.217.327.262 levov proti 1 milijardi 642.998.900 levom v letu 1920. V letu 1921. se je uvozilo torej za 703 milijone 765.007 levov več nego izvozilo, dočim je leta 1920. znašal višek uvoza 570.828.349 levov.

Največji uvoznik v Bolgarijo je bila v letu 1921. Italija, ki je uvozila za 610.895.709 levov blaga, med tem zlasti mnogo tekstilij. Potem sledi kot drugi največji uvoznik Nemčija, ki je uvozila za 459.335.634 levov blaga, med tem zlasti kovinskih polfabrikatov in fabrikatov, nadalje strojev, instrumentov, aparatov, tekstilij, papirja in strojilnih ter barvnih snovi. Nadalje je Anglija uvozila za 311.207.578 levov blaga, Francija za 301.429.164 levov, Avstrija za 269.124.566 levov, Češkoslovaška za 147.534.076 levov, Zedinjene države za 143.267.368 levov, Rumunija za 124 milijonov 564.095 levov, Turčija 115.647.809 levov, Belgija 86.569.453 levov, Grčija 83.486.501 levov. Iz naše kraljevine so se uvozile la manjše količine. V primeri z letom 1920. se je lani zelo pomnožil uvoz iz Nemčije. Vrednost nemškega uvoza v letu 1920. je znašala 125.942.742 levov, a v letu 1921. kakor omenjeno 458.335.634 levov, kar pomeni pomnoženje za več nego trikrat. Še bolj je narastel uvoz iz Avstrije, ki se je pomnožil proti letu 1920. za štirikrat. Padel pa je zlasti uvoz iz Turčije, in sicer od 408.466.697 v letu 1920. na 115.647.809 levov v letu 1921.

Glavni odjemalec Bolgarije je bila lani Turčija, ki je uvozila za 528.088.747 levov blaga, med tem predvsem mnogo pšenice; potem Italija s 302.624.744, Grčija z 249.620.090, Nemčija z 219 milijoni 731.101, Češkoslovaška s 155 milijoni 298.994, Francija s 135.295.112, Belgija s 116.842.558, Avstrija s 107 milijoni 198.655, Jugoslavija z 79.456.471, Rusija z 59.329.013 lev. ldi. Zelo je narastel izvoz Bolgarske v Turčijo, ki je znašal v letu 1920. le vrednost 78.914.532 levov. Še bolj se je pomnožil bolgarski uvoz v Grčijo, kamor je izvozila Bolgarska lani blaga za skoro 40kratno vrednost v primeri z letom 1920. Kakor v Turčijo tako je tudi v Grčijo uvažala Bolgarska predvsem pšenico in pšenično moko. Ogromno je narastel uvoz v Rusijo, in sicer od 1.4 na 59.3 milijona levov. V Rusijo je uvažala Bolgarska isto tako v prvi vrsti pšenico. Tudi uvoz v našo kraljevino je močno narasel: od 6.7 milijona na 79.4 milijona levov. Ne koliko je narasel tudi uvoz v Nemčijo.

Glavni izvozni predmeti Bolgarske so bili žita, tobak, rožno olje, koža, živina, krmila itd., a glavni uvozni predmeti tekstilijo, kovinski izdelki, stroji, orodje itd. Bolgarska je bogata agrarna država, kar je videti izlasti iz tega, da kljub njeni mali industriji njena trgovinska bilanca za leto 1921. razmeroma ni hudo pasivna. Z našo kraljevino Bolgarska ni bila, kakor je razvidno iz gornjih podatkov, v živahnejših trgovinskih stikih, akoravno smo sosedje. To je razumljivo, ker izvažajo in uvažajo Jugoslavija večinoma iste predmete kakor Bolgarska.

Načrt za gospodarsko sanacijo Avstrije.

S sprejetjem zakona o obnovi so se izgledi za sanacijo Avstrije izboljšali in avstrijski merodajni krogi upajo, da se bo z njim začelo vračati zaupanje inozemstva v avstrijsko finančno gospodarstvo. Optimizem, ki se zopet pričena pojavljati, pa ima svoj glavni izvor v reformnem in finančnem programu, ki naj Avstriji tekom dveh let omogoči trajno ravnotežje v proračunu in ki predvideva:

1.) dalekosežno reformo državnih obratov, in sicer predvsem trgovsko gospodarstvo monopolov in montanističnih obratov, prilagodenje železniskih, poštinih, brzojavnih in telefonskih tarif obratnim stroškom, združitve poštne, brozjavne in telefonske uprave, oddajo industrijskih obratov, polno izrabljanje delovnih moči v okvirju zakonitega delovnega časa, dalekosežno znižanje števila nameščenecv;

2.) številne ukrepe pri oblatni upravi, in sicer skrajšanje števila uradov in osebja, izkoriščanje delovnega časa, odpravo plačevanja nadur, naravnih prejemkov in drugih ugodnosti, zmanjšanje števila ministrstev, združitve uradov, odpravo vseh nepotrebnih ministrstev, razpustitev, oziroma združitve oblasti in uradov (n. pr. razpustitev višjih deželnih sodišč, višjih državnih pravdnistev, rudarskih poglavarstev itd.), uvrstitve državne komisije za socializacijo v drugo ministrstvo;

3.) zvišanje dohodkov, in sicer med drugim pobiranje carine in polni zlati vrednosti, pobiranje izvoznih pristojbin, posebno za les, zvišanje trošarine posebno pri žganju, pivu in vinu, reformo davčne tehnike, uvedbo davkov na razpečevanje blaga, zvišanje kolkovnih in pravnih pristojbin itd.;

4.) odpravo obrestonosnih posojil deželam in občinam, ki jih sanacijski načrt izlaja januarja 1923. več ne dopušča. Državne prispevke k personalnim izdatkom dežel je odpraviti do konca leta 1924.

To je kratki izveleček načrta, ki predvideva, da bo koncem leta 1924. v avstrijskem državnem gospodarstvu dose-

ženo proračunsko ravnotežje. Pozdravljati je, da se je avstrijska vlada enkrat z odločnostjo lotila gospodarske sanacije, ki kaže svoje uspehe že sedaj v tem, da je avstrijska krona že nekaj časa stabilna kljub temu, da nemška marka pada.

NARODNA BANKA SHS.

Stanje 30. novembra 1922.

Aktive (v milijonih dinarjev): v oklepajih izpremembe napram stanju dne 22. novembra): kovinska podloga 371.1 (— 0.5), posojila 1520.9 (— 23.6), državni dolg 4615.8 (+50.4), vrednost državnih domen 2138.3. Skupno 8646.3.

Passive: glavnica 17.8, rezervni fond 2.2, bankovci v obtoku 4998.3 (+39.7), razne obveznosti 1428.3 (— 26.4), terjatve države za založene domene 2138.3, saldo raznih računov 61.2. Skupno 8646.3.

DROBNE VESTI.

— Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v četrtek dne 14. t. m. ob 15. uri popoldne v zborniških prostorih redno javno sejo z nastopnim dnevnim redom: I. Poročilo predsedstva. II. Načrt zakona o neposrednih davkih. III. Eksekucijske pristojbine v davčnem postopanju. IV. Naše prometne razmere. V. Poročilo računskih pregledovalcev o zborniških računskih zaključkih za leto 1920. in 1921. VI. Zborniški proračun za leto 1923. VII. Razne prošnje za podporo. VIII. Volitev zborniškega zastopnika v odbor obrtnonadaljevalne šole v Središču.

— V trgovinski register so se vpisale nastopne firme: Franc Meden, trgovina z lesom v Begunjah pri Cerklji; Ela Grobete, trgovina z mešanim blagom v Bohinjski Srednji vasi; Gregor Tršar, trgovina z lesom na Brodu pri Dolnjem Logatcu; Alojz Štöblar, izvozna trgovina jaje in perotnine v Bučevcih pri Ljutomeru; Lukan Rudolf, trgovina z lesom na Javorniku; Ignacij Ažman, trgovina z lesom, ogljem, mešanim blagom in trgovina z vinom na debelo in v zaprtih steklenicah v Kropi; J. Fon, trgovina z mešanim blagom na drobno v Ljubljani; Josip Gruntar, trgovina z lesom in lesnimi izdelki v Ljubljani; O. Mazuran, trgovina s tehničnimi predmeti, stroji, motorji in njih sestavnimi deli v Ljubljani; H. Petrič, prodaja premoga in ce-

menta v Ljubljani; Trgovina z lesom «Suma», Antonija Čep v Mariboru; B. Ascher & sin, trgovina z mešanim blagom in poljskimi pridelki na drobno in debelo v Murski Soboti; A. Gabrenja, trgovina z lesom na Rakeku; Leop. Benčina, trgovina z lesom v Starem trgu; Adolf Zakrajšek, trgovina z lesom in žaga na Vrhniki pri Starem trgu. — Izbrislala se je firma Kokoschinegg v Mariboru.

— Nov generalni direktor južne železnice? Z Dunaja poročajo, da bo na mesto dr. Falla imenovan za generalnega direktorja južne železnice sekijski šef dr. Müller-Martin. Dr. Müller-Martin je bil kot avstrijski posvetovalni soudeleženec pri pogajanjih v Rimu in to njegovo delovanje je baje povod njegovega imenovanja.

— Izvoz sladkorja iz Češkoslovaške v Avstrijo je znašal prvih 9 mesecev t. l. okoli 715.000 q, to je 83 odstotkov avstrijskega konzuma. Avstrija je glavna odjemalka moravskih in slovaških proizvodov sladkorja.

— Konec gospodarske krize v Češkoslovaški. Iz Prage poročajo: Trgovinski minister Novak je razpravljal v proračunskem odboru senata o delovanju in bodočih nalogah trgovinskega ministrstva. Minister je izjavil, da se bliža gospodarska kriza v Češkoslovaški svojem koncu.

— Pomanjkanje denarja v Madžarski ponehuje. Banke imajo zopet dovolj gotovine, ki jo že težko plasirajo.

— Zboljšanje tečaja lire. «Giornale di Roma» poroča, da se je kurz lire izza nastopa Mussolinijeve vlade popravil za 4.5 odstotka. Novo organiziran sindikat italijanskih kapitalistov je ponudil vladi posojilo v znesku ene milijarde lir za elektrifikacijo in zboljšanje železnice za dobo petih let, s čemer bi se mogla zaposliti polovica nezaposlenih delavcev.

— Obtok bankovcev v Nemčiji se je po izkazu 30. novembra povečal za 100,336,370.000 na 754,086,109.000 mark.

— Nemški mark se ne morejo znebiti. Iz Berlina poročajo: Belgijska vlada je, kakor se z uradne strani izjavlja, izporečila, da ji ni bilo mogoče spraviti na trg velikega dela svojih ogromnih zalog nemških mark. Vlada je poskusila nabaviti si delnice nemških industrijskih podjetij, kar istotako ne uspeva.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 0.10, vsaki naslednji 5 besedi 0.10. — Trgovski oglas, doplačilo, ob preložitvi do 20 besedi 0.10, vsaki naslednji 5 besedi 0.10. — Plače se naprej. Lahko tudi s črkami. Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanju za odgovor.

Službe

Pisarniško moč,

zanesljivo, rabim za dve do tri ure dnevno (poljubno po volji ali večer). Pisarna v središču mesta. Ponudbe s zahtevki pod «V.B.» na smotno do 20 Aloma Company Ljubljana, Kongresni trg 5. 4210

Nadučitelj v pokoju,

odrav in delaven, zna štiri jezike, muzikalen, lovec, sprejme pisarniško ali drugo mesto v kraju ali bližini središče ali meščanske šole, proti stanovanju ali kurjavi. Naslov v upravi «Jutra». 4197

Trgovski potnik,

mlad, agil, išče mesta za takoj. Cenjene ponudbe pod «Potnik» na upravo «Jutra». 4172

Prodajni

Staro vino,

prvovrstne ka ovosti, belo cekinasto barve, od 20 do 25 hektolitrov želi takoj prodati. Odda se tudi manjši kvantum. Franc Leskovšek, posestnik v Kozjem št. 10. 4198

Knjige

(filozofija) se ugodno prodajo. Naslov v upravi «Jutra». 4201

Čebulo nudi

Josip Lah, Osluševci pri Veliki nedelji. 4194

Kupim

Bilgeri stromena

(za smet), dobro obranjena, se kupijo. Pismene ponudbe pod «Ski» na upravo «Jutra». 4200

Glasovir

se radi pomanjkanja prostora ceno prodaj. — Ponudbe pod «Ble» na upravo «Jutra». 4177

Namiznih jabolč,

prvovrstnih, izbranih, v zabojih, je pol vagona naprodaj. A. Usar, Ptuj 4179

Za božično in novoletno darilo

je več novih modelov lično izdelanih športnih vozikov za otroke poceni a razpo azo. «Trihino», tovarna dvokoles in otroških vozikov, Ljubljana, Karlovaška cesta 4. 4149

Registr. blagajna,

brezhibno delujoča, šteje 699, in železna blagajna št. 3, se ugodno prodaj pri Frece & Plahuta, Celje. 4166

Rabljen klavir

proda uprava «Oficirskog Doma» v Ljubljani. Ogleda se lahko pri majorju Brabek v pisarni Dravske divizije, soba št. 7. 4173

Stanovanje

Dve sobi s kuhinjo,

tudi v novi zgradbi, isčem. Pisam lahko za dve leti v naprej. Ponudbe pod «Mina stranka» na upravo «Jutra». 4161

Nagrada do 10.000 K

dobi, kdor preskibi mirni stranki moderno stanovanje od treh do pet sob za tako ali pačje. — Ponudbe pod «Dobro plačnik» na upravo «Jutra». 4184

Nepremetnin

Hiša z velikim vrtom

blizu okrajne ceste v Trbovljah, se po zelo ugodni ceni prodaj. Več se poizve pri Ivanu Orešniku, zaloga piv. Trbovlje 2. 4195

Lepa, vill alična

polnadstropna hiša z gospodarskim poslopjem, vrt, ujava, mali sadni vrt, vinoka trta in voda pri hiši, krasna lega, pripravno za gosti no, vrtarstvo ali lenega trgovca, se eventualno z pohištvo prodaj. Ponudbe pod «Bodočnost», poštneleže Trbovlje II. 4196

Enonadstropna hiša

poleg 12.310 m² sveta v Novem mestu pri kolodvoru, pripravno za industrijo. Pojasnila daje dr Ivan Vasič, odvetnik v Novem mestu. 4203

Dopisovalce

Državni uradnik

na samostojnem mestu išče na samostojnem mestu prijeten potem družo prijetne znanosti, do 30 let staro, z nekaj premoženja. Ponudbe pod «Božič» na upravo «Jutra». 4200

Kateri intel. gospod

bi se ne ustrašil visoke poštne in hotel krajati ne zasnošen dolgčas z zanimivimi

korrespondenco dvema mladima, simpatičnima in inteligentnima g-spodinoma, naj se oglasi do 18. decembra na naslov «Ciklama» in «Narcisa» na upravo «Jutra». 4207

Sameo

z akademsko izobrazbo, v državni službi, 33 let star, dobro situiran, išče v svrhu življenja znanja z gospodino ali vdovo, ki ima samostojno obrt ali pošto v mestu ali na deželi. Ponudbe pod «Fortuna» na upravo «Jutra». 4202

Mladenka,

1906 uradnica, v starosti 20 let, si želi v svrhu življenja resnega znanja z gospodom v starosti od 23 do 35 let. Prednost imajo gospodje s kakim primernim premoženjem ali na uradni in stalno službo. Le resne ponudbe s sliko se naj pošljejo na poštneleže «Cebelica št. 1», Ljubljana. 4208

Bančni ravnatelj,

30 let star, vdovec, ki je živel da je časa v Pragi in se nedavno vrnil v domovino, išče v svrhu življenja znanja z inteligentno, 18 do 20 let staro go-podično s primeram premoženjem. Samo resne ponudbe s sliko, ki se vrne ali zmenja, pod «Družinski zbiranje» na upravo «Jutra». 4176

Razno

Dresura psov.

iščem gozila ja in polobno ki bi mi dresiral mojega lovkega psa. Cenjene ponudbe na Holujevi, Zagreb, Gajeva 42. 4195

Trgovka. Izučena,

želi pristopiti kot družabnica k trgovskemu podjetju z gotovim kapitalom, eventualno vame v našim trgovinu na deželi. Cenjene dopise naj se blagoviti odpisati pod «Mercur» na upravo «Jutra». 4171

Avto-delavalec

v Mariboru, Trška cesta 16, sprejme v popravilo avtomobile, bicikle, motociikle, šivalne in pisalne stroje, sesalke (pump), vsakovrstne dvo- in štiristekne motorje na bencino, motorje na nafto, mizarske in druge stroje, kakor tudi aparate in manometre za avioengino varjenje in rezanje. Delo zanjazneno, postrežna točna, cene solime. 79

Gredo

(Črtica iz ruske revolucije.)

Na trgu je naroda kot koblice na pokonjenih livadi. Moški, ženske, vaske babe, kmetje v umazanih kučmah, otroci, psi — vse se peha med lesenimi stojnicami sem-tja. Kupujejo, prodajajo, kradajo, kriče, kolnejo, prepeajo se — kratkoma trg, kot jih vidite v Rusiji tisoče.

«Marusja!» je klicala Tatjana Mihajlovna ali gospa prokurorša, kot so ji de-jali vsi, ki so jo poznali, iz spalnice svojo hišo. «Marusja — ena, Marusja — dve, Marusja pol treh...! Ja, kaj pa je to?» je zakričala gospa prokurorša vsa iz se-be, ko se je pokazala na pragu prestrašena hišna. «Kaj ti nisi stokrat govorila, da hočem v svoji hiši red, popoln red? Ena, dve in že moraš biti tam, kamor te kličejo. Si razumela? Ta-le poltreh ti bo v nedeljo zaprl vrata pred nosom. Domači arest, razumeš? Tako. Zdaj pa na delo! Enajst je ura, ti pa se sučeš doma kot dvorna dama pred carjem. Kje pa je me-so, salata, jajca, mleko? Kaj misliš, da ti bom jaz nosila s trga in tlačila v usta? Moj Bog, kakšni ljudje se rode dandane-z! Klada si, nerodna, neotesana klada, razumeš! Ničesar ne razumeš! Klada, pa naj bi imela možgane! Torej ena, dve — kaj pa še čakaš?»

Tatjana Mihajlovna je zdrdrala svoj ju-tranji pozdrav kot šolarček očenaš. Ma-rusja je stala s povešeno glavo. «No — gospa prokurorša je spustila mehke noži-ce na tigrovo preprogo.

«Tja, kamor me kličejo, grem na tri,» je odgovorila Marusja boječe. «Na trg pa ne morem brez denarja. Fjodor Stjepa-novič je dejal včeraj, da ne zaupa več.»

«Denarja, denarja,» je godrnjala gospa prokurorša. «Vidiš, kako ti poje, kako ji teče jeziček! Že zopet denarja! Pri nas se o takih stvarih ne govori, razumeš! Moj mož, Viktor Ivanovič, prokuror, ona ti pa govori o denarju! Mar čast ni več vredna kot ves tvoj denar? Moj Bog, kakšni neznosni ljudje se rode dandane-na svet! Kaj še stojš? Hajdi, požuri se! Povej Fjodoru Stjepanoviču, da je moj mož prokuror, jaz pa sem njegova žena.»

Marusja je priklimala z glavo in smuk-nila skozi vrata. V kuhinji je vzela koša-rico in hitela na trg. Lesena hišica Fjo-dora Stjepanoviča je stala na uglednem mestu prva v dolgem redu. Sam gospodar Fjodor Stjepanovič je bil mož krepke po-stave z okroglim trebuhom in mišičastimi prsi. Mesar od rojstva, je visoko spošto-val svoj poklic. Stal je med govejimi bedri in svinjskimi glavami široko razkoraken, desno roko pa je upiral v bok, z levo je vihal dolge črne brke in lukavo meril z

mastnimi očmi gospe in dekleta, ki so hi-tela z zardelimi lici mimo njegove palače. Fjodor Stjepanovič je bil mož veselega značaja. Ljubil je temeljito prigrizniti, tako, kot je trdil sam, da želodec zaškrip-lje in v glavi zaigrajo nebeške melodije. Tudi nežnega spola se ni izogibal, čeprav je globoko spoštoval domače ognjišče. Meščanska vojna, ki je divjala nekje na Uralu, mu ni grenila veselih minut. «Naj se tepejo,» je odgovarjal, kadar ga je kdo vprašal, kaj misli o boljševikih, «če nima-j o drugega dela. Vsak človek ima svoj poklic na zemlji.»

Danes pa Fjodor Stjepanovič ni bil po-sebno židane volje. Že od jutra mu je te-žilo nekaj srce. Tu pa še ta nesrečni so-sed! In odkod ga je prinesel nečisti duh? Še ni prav razvrstil Fjodor Stjepanovič svinjskih glav in telečjih jezikov, pa je pomolil Aleksej Mihajlovič, drug po obrti, svoj debelo glavo tik nad bikovim steg-nom v Fjodorovo hišico. Poteze na soso-dovem obrazu so bile podobne onim na svinjski glavi, ki jo je Fjodor Stjepa-novič položil na vidno mesto.

«Fjodor Stjepanovič, gredo!» je spre-govoril sosed prestrašeno in se ozrl pre-vidno na vse strani. «Pravkar je bil pri-meni Georgij Pjetrovič, iz urada je prišel naravnost k meni. Gredo, Mihajlič, je de-jal, prav nič več in odšel. In jaz ti pravim, Stjepanovič — gredo!» Debela glava Alekseja Mihajloviča je izginila med svinjske krače.

«Im, hm, gredo,» je premišljeval Fjo-dor Stjepanovič. «Kdo gre, odkod, zakaj gre? Kam gredo? Vsi ljudje hodijo, še moji prašiči, če niso zaklani. Gredo? Oj, oj, to so oni! Rdeči gredo, vse je pogub-ljeno, vsega je konec!»

Fjodor Stjepanovič se je hipoma izpre-menil. Oči so postale velike, roke dolge, noge živahne, trebih se je skrčil. Tesno mu je postalo med svinjskimi glavami in govejimi stegni. Zdelo se mu je, da so se začele te glave gibati, oči odpirati, stegna poskakovati. In vse je bilo rdeče. Kamor se je ozrl prestrašeni Fjodor, je videl ogromne rdeče oči in rdeče zvezde v njih. Zemlja se je zavrtela pod njim in komaj se je še držal na nogah. Gredo!

«Zdravstvujte, Fjodor Stjepanovič,» ga je ogovorila Marusja. «Gospa — —»

«Pst, pst! Gredo! Povej Tatjani Miha-jlovni, Viktoru Ivanoviču in vsem, prav vsem, ki jih srečaš, povej, da gredo.»

In zasukal se je, kot da mu gori zem-lja pod nogami. Zložil je svoje blago, po-kril, povezal, zaprl leseno prodajalno in hitel kar so ga nesle noge domov. Med potjo je ponavljal strašno besedo, kot bi se bal, da je v preveliki naglici ne po-zabl.

Marusja se je napotila po trgu. Bde so stikale glave, moški so si šepetali, otroci kričali: gredo, gredo! Marusje se je po-lastil strah. Ni več mislila o salati, maslu in jajcih. Z levico je dvignila krilo, z desnico objela prazno košaro in hitela domov. Tatjana Mihajlovna je stala pred zrcalom, ko so se odprla vrata in obstala na pragu Marusja.

«Kaj pa je zopet —»
«Pst, pst! Gredo, Tatjana Mihajlovna! Vsi ljudje na trgu in v mestu že vedo, da gredo.»

«Ja, kaj si znorela?» je kričala gospa prokurorša. «Gredo? Kdo gre, odkod in zakaj?»

«Gredo, Tatjana Mihajlovna! Fjodor Stjepanovič je dejal, da gredo,» je lec-ljala Marusja vsa bleda. Tatjana Miha-jlovna se je polastil strah. Poklicala je moža, ki je prebral stare akte v sosedni sobi. «Vitja, gredo,» je ponovila gospa prokurorša, ko se je pokazal na pragu mož Viktor Ivanovič je hipoma razumel situacijo.

«Babe, kuhajte pilmene! Milijon, dva, tri, ljudje hoče. Samo kuhajte, hitro, dokler še niso prišli.»

Sam pa je begal po sobah, zbiral vse, kar mu je prišlo pod roko in skladal v ogromne kovčke. Škornje je položil med perilo, s črnim je polil rjuhe, očala je vrgel v naglici proč. Lasje so mu štrleli na glavi, kot ježu bodala, desno nogo je obul v čevlje, levo v škorenj in delal, da mu je pot curkoma lil z obraza.

Tatjana Mihajlovna se je sukala z Ma-rusjo v kuhinji. Iz vse moke, kar je le ostalo pri hiši, sta zamesili testo, zrezali vse, kar je premogla kuhinja mesenega in zavijali zrezano meso v testo.

Pilmeni so se kopičili na mizi, na stoli-h, po policah, kamor so se ozrle oči, povsod pilmeni. V kotlu je vrela voda. Marusja je sipala vanj pilmene — sto, dvesto, ti-soč, desetisoč, končno sama ni vedela več, koliko je bilo te priljubljene sibir-ske jedi. Tri velike vreče so že visele nad vrat pred kuhinjo, četrta je bila polna. Tatjana Mihajlovna je planila v sobo, kjer je Viktor Ivanovič zavezoval posled-njo halo.

«Štiri vreče so polne,» je spregovorila vsa potna, in sapa ji je obstala v grlu.

«Hvala Bogu,» je odgovoril Viktor Iva-novič, ozrl se hvaležno na podobo matere božje v kotu in prekrizal utrujena prsa. «Gredo in mi gremo. Tri metrske sveče postavim presveti Bogorodici v Vladivo-stoku, če nas srečno pripelje tja.»

Hipoma je bilo zloženo najpotrebnejše pohištvo na voz, na vrh so zavalili štiri vreče pilmenov, Tatjana Mihajlovna z Marusjo sta zlezle na vreče. «Brrr,» je

dejal Viktor Ivanovič, vsi trije so se se-enkrat prekrizali in konji so potegnili.

Pot na postajo je bila kot Haronova Leta ob vesoljnem potopu. Vozovi in vo-zički, natovorjeni do vrha, babe, moški, otroci, vse se je trlo in drvelo naprej.

«Gredo,» so šepetali ljudje, gredo, gre-do, so ponavljala kolesa.

Na postaji je Viktor Ivanovič stisnil uradniku nekaj tisočakov in vagon je bil tu. Zložili so pohištvo, vreče s pilmeni so postavili v kot, zlezli v vagon, zaprli vrata in vsem je bilo toplo pri srcu. Vik-tor Ivanovič je bil srečen kot taktar, ko mu je gubernator vprico spremstva stisnil roko, Tatjana Mihajlovna se je spomnila, kako jo je Vitja prvič poljubil, Marusja pa je sanjala o svojem Vanji, ki je bil že srečno onkraj Bajkala. Srečni in ginjeni do solz so se ozirali skozi okno. Tam se je kopal v poslednjih žarkih zahajajočega solca domači zvonik, pod njim je dre-malo prazno rojstno mesto.

Viktor Ivanovič se je prekrizal, solze so mu zalile oči. «Ne bom te več videl,» je spregovoril otožno in poslal poslednji pozdrav rojstnemu gnezdu. «Zdaj pa spat, babe,» je dejal odločno, ko je bilo kon-čano grenko slovo.

Zjutraj se je prebudila Tatjana Miha-jlovna prva. Ozrla se je skozi okno in onemela. Zgrabila je spečega moža za roko in tresla ga je kot zbesnela. Viktor Ivanovič je odprl oči. «Kaj pa je, vraga, da me budiš ob tej rani uri? Kje smo, bo kmalu Irkutsk?»

Tatjana Mihajlovna je stala kot Loto-va žena in kazala s prstom na okno. Viktor Ivanovič je zlezal izpod topie odeje, pretegnil zaspane ude, pogledal skozi okno in obstal kot bi bila udarila strela vanj. Zvonik nad domačo cerkvijo ga je pozdravljaj kot sinoči, ko sta se ločila na vekomaj. Viktoru Ivanoviču so se zježili lasje na glavi.

«Gredo, mi pa stojimo! Vse je izgub-ljeno, babe,» je spregovoril obupano in hipoma je bil oblečen. Skozi gnečo se je prerinil do postajenačelnika.

«Golobček, Sergej Aleksejevič, za božjo voljo vas prosim, kaj to pomeni? Tam gredo, ali veste to? Mi pa stojimo. Vso noč stojimo, tam pa gredo, vso noč gre-do. Oj, Sergej Aleksejevič, usmilite se, rešite nas! Zakaj stojimo?»

Sergej Aleksejevič je zganil z rameni. «Ni, Viktor Ivanovič, kaj hočemo. Loko-motiv ni, ne morem pomagati. Danes zve-čer, ne prej. Potrpajte, ni še prepozno.»

Viktor Ivanovič je povsili glavo in od-šel nazaj.

«No, kaj, kdaj se odpeljemo?» mu je planila naproti žena, ko je odprl vagon.

«An, pusti me v miru!» je odgovoril jezno in zamahnil z roko. «Danes zvečer, pomisli, danes zvečer! Vso noč stojimo, ves dan bomo stali, a tam gredo, tam ne stoji. Kaj bo, kaj bo?» je tarnal in begal po vagonu semintja.

Stemnilo se je, vlak se ni gnil z me-sta. Viktoru Ivanoviču ni sedela več kuč-ma na glavi. Lasje so jo izpodrinili. Zo-pet je hitel k postajenačelniku.

«Sergej Aleksejevič, usmilite se me, vse je izgubljeno! Nikoli vas ne pozabim, on-stran groba vam bom hvaležen, samo rešite me! Gredo, oj, gredo, mi pa stojimo, še vedno stojimo!»

«Ne morem, Viktor Ivanovič, prav rad bi, pa ne morem. Ni lokomotiv, potrpajte malo. Danes ponoči prav gotovo.»

Vrnil se je, zlezal med blazine, zavil glavo v odejo in čakal. Ženi ni več odgo-varjal na njena vprašanja. Minute so mu bile ure, ure dnevi. Drhtel je, vroče mu je postajalo in zopet je drhtel. Zdelo se mu je, da jih vidi, kako gredo. Kot mrav-lje lezejo od vseh strani, čez polja, po železnici, med vagoni, na strehi so, rdeči, strašni, z dolgimi noži v zobeh. Gredo, vlak pa stoji!

Po polnoči ga je premagal spanec. Zju-traj je bil prvi na nogah. Pogled skozi okno in lasje so sami vstali pokoncu. Do-mači zvonik se mu je režal od daleč. Zdaj je bil Viktoru Ivanoviču zopet ta zvonik. «Babe, hej, babe,» je kričal na ves glas, «Konec je, vsega je konec! Dva dni stojim, tri bomo stali, nikoli se ne bomo ganili z mesta, oj, oj! Tam pa gredo! Vče-raj so šli, danes gredo, jutri bodo šli, mi pa stojimo! Peklo bi se usmililo, ta člo-vek, ta zverina, Sergej Aleksejevič, pa ni-ma srca!»

Tulil je, valjal se med blazinami in pu-lil na glavi lasje. Potem je utihnil, ležal nekaj časa, kot da ne čuti in ne misli in je zopet planil na noge. Bil je blede. «Ba-be,» je dejal, «zdaj je konec mojega po-trpljenja. Ta zverina misli, da sem lešen. Ne gre več! Pustite vse, naj požro, kar sem spravil na stara leta in hajdi na pot! Vse jim pustim, glave pa ne dam!»

Tatjana Mihajlovna se ni več zavedala, kaj se godi z njo. Zlezla je iz vagona, Viktor Ivanovič jo je zavil v toplo odejo in odšli so. Najprej po železnici, potem preko polja, v gozdu jih je zasačila noč. Prenočili so pod košato smreko, z jutra-njo zarjo so prišli. Viktor Ivanovič j zaslislal, kako se lomijo suhe veje, po-tem se je pokazala glava z rdečo zvezdo, pokazala se je druga, tretja. Viktoru Iva-noviču se je zdelo, da se gibljeta nebo in zemlja. Z obema rokama se je oklenil smreke, zatisnil oči in pozabil, da je živ.

Rdečearmeji so jih spremili nazaj v rojstno mesto.

BERSON

gumijev podpetnik
in
podplat

ohranja Vaše obuvalo
trpežno in ele-
gantno.

Dobi se v vsen boljših trgovinah za kože ter na veliko pri
BERSON-KAVCUK, d. d. Zagreb, Wilsonov trg 7.

Naznanilo. Naznanjam cenjenemu občinstvu, da
otvoriva v soboto dne 9. de-
cembra v Mariboru, Meljski cesti št. 22

zajutrkovalnico.

Jamčiva za točno in solidno postrežbo. 4180
Za obilen obisk se priporočata **Anica in Ivanka Rahar.**

Prodaj stroj za cepljenje usnja
(Oberlederspaltmaschine) za ročni in strojni pogon.

Širokost noža 42 cm, pripraven za večjo čevljarstvo, sedlarsko ali so-
rodno obrt. Predvojno blago, malo rabljen. Vprašati je pri
Josipu Ambrožiču, Industrija gredeš, Ljubno,
pošta Podnart, Gorenjsko. 4187

Ivan Zakotnik
telefon št. 379. mestni tesarski mojster telefon št. 379
Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vankovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrašja za palače,
hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lede-
nice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. 80 **Tovarna furnirja.**

Najstarejša špeditijska tvrdka v Sloveniji
R. RANZINGER
Ljubljana špeditijsko pisarna Jesenice
Podjetje za prevažanje blag: južno železnice. Brzovozni in tovarni nabirali
promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva.
Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.
Brazjavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Blago za prevleko divanov in drugega
pohištva v valihki izbiri, dalje različno
platno in jute za tapetnike, sedlarje
ltd. priporoča tvrdka 84/V1

A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravo, se ponikajo,
emajirajo z ogumem in shranjuje preko zime.

„Tribuna“, F. Batjcl, Ljubljana
Karlovška cesta 4.

„SINTA“

Splošna industrijska in trgovska družba s o. z.
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

Iz skladišča nudimo, dokler traja zaloga:

Podkve za konje;

„Styria“ kavine mlinčke;

vile, jeklene, s 4 rogmi, 12" dolge;

kladiva za gramoz (Schotterschlägel);

cveke za pete, v zabojih po 50 kg;

„Puch“ kolesa;

svinčnike, znamke „Stadler“.

Cene zelo ugodne!

Božična razstava

v nedeljo, dne 10. decembra 1922

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte

Prvovrstno blago!

Najnižje cene!

Samo zadnje novosti!

Perilo

za dame, gospode in otroke
po znižanih cenah
pri **A. Sinkovic nasl. K. Soss**
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

IV Najstarejša pleskarstva in ličar-
slovenska **IVAN BRICELJ**,
ska delavnica Dunajska cesta 16,
se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici, na-
znanja, da se je preselil s svojim lokalom
iz glavnega trga v svojo hišo št. 41.
Tvrda izvršuje vsa v stroko spadajoča dela
najtočnejše in se priporoča svojim odjemal-
cem za nadaljnjo naklonjenost. 4086

Najpripravnejša darila za božič in Novo leto!

Amerikanski

in angleški
Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svila itd.
Lastna mehanična delavnica, — Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York
Centrala za SHS: Zagreb, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3,
Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi,
Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica,
Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip.
96/1. Zastopništva v vseh večjih mestih.

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Najlepše darilo za

:: božič ::

je roman

Hči papeža.

Naroča se pri upravnistvu „JUTRA“
v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Cena 25 Din, po pošti 27 Din.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog, črni premog
in jajčne brikete.

Naslov:

16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Pozor! Pravi „Gaiser“-čevlji, čevlji
za smuči ter lovski čevlji
vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čev-
ljarski delavnici 125

Anton in Jož. Brajer

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih
obuval, od najpreprostejših do najfinišne
izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Pristno 4192

„STECKENPFERD“,
lilijino mlečno toaletno
milo, priporoča

Parfumerija „STRMOLI“,
Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Polnojarmenik

žagne naprave in
stroje za obdelavo
lesa vseh vrst, naj-
novejše konstruk-
cije, prvovrstne, do-
bavljajo takoj po
najugodnejših
cenah iz

jugoslovanskega
skladišča

Welkerwerke

Wien, XIII., Breitenfurterstrasse Nr. 56.

Nogavice

v veliki izbiri in po najnižjih
cenah izdeluje 4197

strojno pletilstvo

N. Groeger,

Begunje 23 pri Lescah.

Kolesa

Vam prenovi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini trdka

J. GOREC

Ljubljana, Gosposvetska c. 14.

Kože divjačine

133 vsake vrste tudi, zajetje, kupuje trgovina z us-
njem D. Zdravlj, Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9.

Učenca

iz boljše hiše sprejme trgovina z mešan-
im blagom (z manufakturo, železnino, specerijo
in deželnimi pridelki) na deželi. Hrana in
stanovanje v hiši. Prednost imajo z boljšo
šolsko izobrazbo. Vpraša se na podružnici
„Jutra“ v Mariboru. 4170

Premog in cement

4115 stalno v zalogi pri

H. Petrič, Ljubljana

Dunajska cesta 33. Tel. 366.

Skladišče „Balkan“.

„Naročajte JUTRO!“

OBJAVA.

Mestna hranilnica ljubljanska na-
znanja, da vsled dovoljenja nadzorstvene oblasti
sprejema poleg hranilnih vlog na knjižice, katere
od 1. januarja 1923 dalje obrestuje po čistih

5%

tudi vloge v tekočem računu, ki jih
obrestuje proti odpovedi tudi višje.
Kakor za vloge na hranilne knjižice, jamči tudi
za vloge v tekočem računu mesto
Ljubljana z vsem svojim premoženjem in vso
davčno močjo.

Stanje hranilnih vlog 320 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska
Prešernova ulica št. 3.

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj,
Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška
Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec,
Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.

SPLIT: JUGOSLAVERSKA INDUSTRIJSKA BANKA

WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

29

ARKO COGNAC MEDICINAL

Domače vesti

* **Kraljevi rojstni dan** v Mariboru proslavi v nedeljo, dne 17. decembra oficirski kor mariborske garnizije z elitnim plesom ob prosti vstopnini v veliki Götzovi dvorani.

* **Naša mornarica** na Izvidnem potovanju. Kakor poročajo iz Splita, so naše vojne ladje, ki so bile del časa zasidrane v splitskem pristanišču, odpule na izvidno potovanje ob dalmatinski obali.

* **Katastrofalen potres** v Srbiji. Predvčeršnjim ob 5. uri 22 minut zjutraj so aparati seismološkega zavoda v Beogradu zabilježili katastrofalen potres v oddaljenosti 400 kilometrov od Beograda. Bilo je osem zaporednih sunkov. Vibracija je trajala 32 minut. Potres se je čutil tudi v Beogradu. Po došlih brzojavah poročilih je bilo vsled potresa prizadeto zlasti bitoljsko in ohridsko okrožje. Posebno velika je materialna škoda med Bitoljem in Štipom.

* **Preiskava pri zagrebški železniški direkciji** se nadaljuje. Vodi jo, kakor smo poročali, posebna komisija, kateri načeljuje član zagrebškega stola sedmaričice Lucarić. «Pokret» obtožuje direkcijo, da se je spuščala v naročila, ki so državi povzročila ogromne milijonske škode. V direkciji da je obstojal «rni kabinet», katerega člani so bili ravatelj Franci, podravatelj Klodić, šef splošnega oddelka dr. Marković in šef ekonomskega oddelka Dobronić. «Pokret» zahteva, da se poleg ravatelja Franci takoj suspendirajo tudi gg. Klodić, dr. Marković in Dobronić.

* **Razdelitev pošt v Sloveniji**. Ministrstvo pošte in brzojava je izdalo te dni pravilnik o razdelitvi pošt, telegrafov in telefonov na razrede. V območju ljubljanske direkcije se razdelitev nanaša samo na erarične urade. V I. razred spadajo uradi Ljubljana 1, Maribor 1, Celje in Maribor 2; v II. razr. Ljubljana 2, Novo mesto, Ptuj in Zilana; v III. razred Kranj; v IV. razred Gornja Radgona. Ta razdelitev na razrede je že stopila v veljavo.

* **Pomorska akademija** v Bakru. Kakor poročajo «Narodne Novine», je dr. Boža Cvjetković imenovan za upravitelja pomorske akademije v Bakru. Novoimenovani upravitelj je znani naš oceanograf, avtor «Oceanografije» in «Povjesti jugoslavenskog pomorstva».

* **Mariborski občinski svet** ima v petek, dne 15. decembra zopet svojo redno sejo, katere dnevni red razpoliže župan občinskim svetnikom prihodnji teden.

* **Zahvala ministru** Žerjavu. Z Bleda nam poročajo: Tukajšnje «Podporno društvo šole deških ročnih del» je prejelo od ministrstva za soc. politiko znatno denarno podporo, s katero bo moglo svoje plodonosno delovanje še bolj razviti. Društvo je izreklo ministru Žerjavu za posebno naklonjenost, ki jo posveča ročnemu pouku naše mladine svojo iskreno zahvalo.

* **Imenovanje v državni službi**. Inšpektor tretjega razreda Fran Cigoj je imenovan za inšpektorja drugega razreda v upravi za zaščito industrijske svojine.

* **Izpremembe v vojaški službi**. Za načelnika generalštaba Sumadijske divizijske oblasti je imenovan generalštabni podpolkovnik Rudolf Lukanc, dosedaj na službi v štabu III. armijske obl. — Reaktivirani major Milan Grebene je dodeljen na službo v Šabačko vojno okrožje; administrativni podporočnik Leopold Piki na intendantskem oddelku oledjenja za mornarico. — Sprejeta je bila ostavka na državno službo: intendantskemu kapetanu II. razreda Josipu Mavriču, podporočniku Cetiboru Bloudeku in art. podporočniku Vilku Paulinu.

* **Pazite na pravilno slovenščino!** Iz Celja se nam poroča: Nekateri celjske nemške odvetniške pisarne se naravnost norčujejo iz našega državnega jezika. Njihove vloge so v tako zmerevanji slovenščini, da dostikrat ni mogoče posneti prave vsebine. Ako se že sami ne potrudijo, da bi se po štirih letih obstoja naše države naučili dobro jezika, naj nastavljajo vsaj jezika zmerno uradnostno. Ker vemo, da se to dogaja le iz omalovaževanja našega naroda, zahtevamo od vseh državnih uradov, a tudi od zavednih pridobitnih krogov, da vse take dopise a linije odklanjajo. Z doslednostjo jih bomo že spametovali in naučili dostojnosti.

* **Izpit za učitelje neslovanske narodnosti**. Iz Beograda poročajo, da bodo konec tega meseca polagali učitelji neslovanske narodnosti iz Vojvodine izpite iz narodnega jezika, zgodovine in literature. Učitelji, ki izpita ne bi položili z povoljnim uspehom, ne bodo več sprejeti v državno službo.

* **Bliskanje na ulici**. Prijatelj lista nam zvečer poroča: Stanujem v precej temni ulici. Ravno sem se odpravil k večerji, ko čujem glasno kričanje: «Jugoslavi-ja!» Posebna izdaja! Mislim sem, da se je podil svet (seveda izven avtonomne Slovenije), hvi torej na ulico. Bilo je precej temno in kolporterja nisem mogel več videti. Kmalu pa zapazim za ogled opetovane bliske. Začuden hitim gledat kaj je. Vidim gospoda, ki drži v rokah «Jugoslavijo». Pri tem kolne — da se bliska. Skušal sem ga vprašati, kaj mu je za božjo voljo, toda zaman. Čujem le: «prrrr — — — švinčelt!» Šele pri večerji sem dobil eksemplar «Jugoslavije» v svoje roke. Prečital sem pazljivo telegram, ki ga je poslal g. Radić v Beograd. Sedaj ne vem ali je veljala kletvica

nezanega gospoda «Jugoslaviji», za katero je moral dati 1 Din ali državniški brzojavki gospoda Radića. Odločil sem se, da Vam javim ta dogodek s pripombo da velja po mojem mnenju sodba neznanega gospoda — obema. Temu se pridružujem tudi jaz. Vaš A. B.

* **Zadnja pot ruskega akademika**. V petek popoldne se je vršil iz ljubljanske bolnice pogreb ruskega akademika Mihaila Polferova. Pogreba so se udeležili vsi ruski akademiki in ostali ruski bogunci ter lepo število narodnih dam. Bodi rano umrlega mladeniču lahka naša zemeljal.

* **Smrtna kosa**. Pri sv. Barbari v Slov. Goricih se umrl gospod Josip Kranjc, trgovec in posestnik. Pokojnik ostavlja ženo s hčerko. Bil je naprednega mišljenja ter je imel odprte roke in usmiljeno srce do ubogih in šolarčkov. Delil jim je šolske potrebščine in pridnim sladkorčke. Bil je izobren krajni šolski ogle-da. Za razna društva je imel pripravljen obolus in nikdar ni zaprl srca invalidom. Svoječas je bil v Ljubljani pri Šišenskem Sokolu izvršujoč redni član, pri katerem je bil tudi izobren trobentač in vrh tamburaš. Med vojno je mnogo prestal na fronti kot četovodja. Blag mu spomin! — V Kranju je umrl gospod Franc Reyer, finančni komisar v pokouju. — V Splitu je umrl znani sportist in član «Ha-duka» gospod Nikola Gazdić.

* **Vloge na tekoči račun pri Mestni hranilnici** ljubljanski. Kakor se nam poroča, je ministrstvo trgovine in industrije dovolilo Mestni hranilnici ljubljanski, da sme poleg hranilniške vloge sprejemati tudi vloge na tekoči račun. Glej inserat v današnji številki lista.

* **Protestni shod hišnih posestnikov** sklicuje mariborsko društvo hišnih posestnikov v četrtek dne 14. decembra ob 19. uri v veliki Götzovi dvorani, kjer bodo protestirali proti novim stanovanjskim naredbam in davkom.

* **Upravi muzeja v vednost**. Poročajo nam: V Mursko Soboto je prišel grof Szapary, lastnik tamkašnjega gradu. Pripeljal je iz Budimpešte poleg svoje ljubice še 3 madžare, 1 pa še pride z Dunaja, oziroma Graden, da zavijajo pohištvo, srebrnino in umetniške podobe. Vse to prepeljava v London. Ker je Szapary tudi madžarski poslanik v Londonu, in je njegovo posredstvo tu pod skvestrom, vprašam, je-li sme on te prekrasne umetnine, katere je že ocenil ravnatelj ljubljanskega muzeja, izvoziti?

* **Poljaki in mi**. Poljska šolska Matica je nedavno izdala knjigo «Južno Slovenstvo», v kateri razpravlja pisateljica J. W. Kosmowska o zgodovini, geografskih odnošajih, o socialno-folklorističnih in literarnih razmerah v naši državi.

* **Paketi za Zedinjene ameriške države**. Ministrstvo pošte in brzojava sporoča da se pošiljajo paketi, naslovljeni v razne kraje Zedinjenih ameriških držav, za sedaj le preko Avstrije in Švice, in sicer s posredovanjem družbe «Messagerie Anglo-Suisse». Ta družba pa dostavlja samo take pakete, ki gredo v Newyork in ostale kraje kontinenta, ne pa tistih, ki gredo na ameriške otoke, ali v kolonije, ki niso na kontinentu.

* **Odobritev šolske knjige**. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo knjigo «Knjigovodstvo za dvorazredne trgovske šole». Spisal Jakob Cebular, profesor v p. C. C. vezani knjigi 40 Din. broširani 33 Din. Knjiga je izšla v zalogi šolskih knjig in učil.

* **Anketa o škrlatici v Zagrebu**. Te dni se je vršila v Zagrebu anketa o polijanju epidemije škrlatice. Ankete so se udeležili zastopniki vlade, mestnega magistrata, humanitarnih institucij v Zagrebu ter delegati zdravniškega združenja. Konstatiralo se je, da se je epidemija od lanskega leta znatno zmanjšala, ker so se storili vsi potrebni koraki, da se prepreči ta nevarna bolezen.

* **Gospodarski zadrugi v Celju** je bil zapiplen dne 7. decembra od drž. policije en vagon kristalnega sladkorja, ker ga je prodajala po 70 K kg, dasi je uradno ugotovljena kot dopustna cena le 67 kron. Iz trgovin so izginile tudi vse zalozge sladkorja.

* **Celjska industrijska podjetja v krizi**. Kakor smo že poročali, skriči tovarna Western v Gaberju pri Celju obratovanje na 4 dni v tednu. Tvrdisa «Cinal», last g. Kürbischa v Celju, je odpustila 15 delavcev. Delavstvo odpušča tudi Pertinacova tovarna, ker mora vsled stagnacije v kupčiji skriti svoje obratovanje.

* **Sobo za štirinajst dni** išče miren-gospod, ki mora ostati iz službenih ozirav do Božiča v Ljubljani. Cenjene ponudbe naj se blagovoli po poslati na upravnništvo «Jutra» pod šifro «Soba za 14 dni».

* **Gojite narodni slog**. Prejeli smo: V zadnjem času se opažajo razveselivi pojavi na polju naše obrti, ki je začela posebejati narodni slog. Opozarjamo posebno na krasno izdelke, ki jih je postavila podjetna trgovina Marije Tičar v Selenburgovi ulici in ki so izdelani po navodilih priznanega veščaka na polju narodnega sloga, prof. Siča. Gospa Tičarjeva je priredila posebno razstavo vseh teh predmetov, ki naj bi si jih ogledal vsak, kdor hoče okrasiti svoj dom s pristno narodnimi predmeti. Tu vidimo razstavljene velike in male krožnike iz lesa, ki služijo enako za domače potrebe, kakor tudi za stanovanjski okras. Razstavljene so majhne in velike vaze, lončki kangljice, vse pestro poslikane s motivi, kakor smo jih bili navajeni videti na naših kmetskih skrinjah, oknih, vra

tih na. Opozarjamo na te predmete posebno naše hotelirje in gostilničarje pa tudi ljubitelje narodnega blaga. Kakor čujemo, izda prof. Sič v kratkem, v obliki doedanjih publikacij o narodnih vezninah ilustrirano zbirko slovenskih skrinj, iz katere bodo črpali naši mizarji, tesarji pa tudi slikarji nebroj v resnici narodnih motivov. Po posredovanju g. Siča se je našel v Ljubljani podjetni sobni slikar g. Božič v Trnovem, ki je izdelal in založil vzorce za sobne slikarje v narodnem slogu. Zopet nov razveseljev korak v narodni osamosvojitvi tudi na umetniško-obrtnem polju! Naše sobne slikarje po vsej Sloveniji opozarjamo na te vzorce, ker je želeli, da izginejo že enkrat iz novih hiš in stanovanj razne secesionistične grozovitosti, ki so danes že postale nemoderne. Vzorec je pregledal g. prof. Sič in jamči njegovo ime za to, da so ornamentični resnično pristno narodni in okusni. Lastnike novih in prenovljenih stavb, posebno pa naše hotelirje in gostilničarje, opozarjamo na te ornamente kojih patronse se dobivajo pri sobnem slikarju g. Božiču v Trnovem, Konežna ulica.

* **Miklavžev večer kluba Primork** in društva «Soča», ki se je vršil dne 6. decembra v kazinski dvorani, je bil ena najljubeznivejših prireditelj, kar smo jih videli doslej v Ljubljani. Zamišljen je bil kot zahvalen večer vsem onim faktorjem, ki so omogočili, da se je naslednji dan obdarovalo toliko otrok. Udeležili so se večera g. pokrajinski namestnik Hribar, podnamestnik dr. Baltič, generalni konzul češkoslovaški, francoski, nemško-avstrijski, finančni delegat Šavnik, dvorni svetnik Seneković, dvorni svetnik Bonač, in mnogo drugih odličnih oseb. Miklavž (g. Cvek) je nastopil s sijajnim sprejemom. Njegov govor prenet domovinske ljubini, je včasih s prečim sarkazmom, včasih z zdravim humorjem, šibal današnje razmere. Pri razdeljevanju daril je marsikatega gostov spravil v zadrego s svojimi zelo postroženimi dvotipnimi vprašanji. Pozneje je nastopila naša znana rodoljubkinja g. Maša Grom kot kraški škrt. Bila je viharo pozdravljena. Kvartet g. prof. Kozine je istotako žel kar najbolj navdušeno odobravanje. Dravska godba pa je pridno svirala ves večer pod vodstvom g. kapelnika Cerina. Na lepi prireditvi moramo v prvi vrsti čestitati g. predsednici kluba Primork, neumorni g. Baltiču. — V petek popoldne je klub Primork obdaril v dvorani Jadrana okoli 500 otrok. Zal nabrani darovi še vedno niso zadostali, da bi mogli pomagati vsem ki so bili potrebni. Živimo pač v težkih časih. Vsekako pa gre vsem darovateljem in vsem damam kluba Primork najgorkejša zahvala vseh revčkov, ki so bili obdarjeni deloma s prav lepimi darili.

* **Mariborski obrtniki** prirede v torek dne 12. decembra ob 20. uri poučen stanek v dvorani gostilne «Maribor». Pre daja tajnik trgovsko-obrtno zbornice g. Mohorič iz Ljubljane.

* **Nove stavbe v Beogradu**. Beograjska občina je dobila ponudbo nekega tehničnega biroja, ki bi bil pripravljen z nekim nemškim konzorcijem graditi nove stavbe na račun reparacij.

* **Beograd za svoje reveže**. Beograjsko časopisje poroča, da je mestna uprava sklenila, da razdeli brezplačno 300 vagonov premoza med mestne reveže.

* **Pri večeršnjem poročilu** o koncertu Zikovcev v Mariboru je označena pomotoma šifra S, ki se mora glasiti C.

* **Brezplačna vožnja do Pasteurjevih zavodov**. Beograjsko časopisje poroča, da je prišlo med ministrstvom za narodno zdravje in prometnim ministrstvom do sporazuma, glasom katerega imajo vse one osebe, ki so ugrizene od steklih živali in ki potujejo na zdravljenje, brezplačno vožnjo na železnici ali parobrodu in sicer od prve postaje pa do najbližjega Pasteurjevega zavoda.

* **Nepredvidna vožnja**. Včeraj popoldne se je vozil z veliko hitrostjo po ljubljanskih ulicah veletrogovec g. Janko Popovič. Na Rimski cesti se je voz prevrnil in g. Popovič je padel tako nesrečno, da je obležal nezavesten na tleh. Dobil je težko poškodbo na glavi. Z rešilnim vozom so ga prepeljali na njegov dom na Bleiweisovi cesti.

* **Prvi morfinist pred zagrebškim sodiščem**. Predvčeršnjim se je pred sodnim stolom v Zagrebu vršila prva obravnava proti obtoženci, ki je zagrešil delikt kot morfinist. Nedavno so zagrebški listi poročali o izgredu morfinista Carlja v neki zagrebški lekarni. Ravno isti Carlj je bil pred kratkim izročen sodišču zaradi defraudacije, ki jo je izvršil na škodo svoje gospodinje, ki mu je izročila zlate uhane, da jih proda. Carlj je uhane prodal, skupilo pa si je večjim delom pridržal. Obtožence je pri obravnavi izjavil, da je del skupila porabil za nakup morfija, ker ni imel svojega denarja; sicer pa da je imel namen, gospodinji povrniti porabljeni denar. Carlj je tip morfinista-pishopata, ki uživa morfin že deset let. Njegova koža izgleda na gotovih mestih kakor rešeto — od vbov igle, s katero si je injiciral morfin. Njegovo obnašanje je zelo čudno, vnanost nepriključna. K razpravi je bil povabljen strokovnjak psihijater dr. Herceg, ki je očitno delovanje morfija na človeški organizem, na človeško voljo ter izjavil, da se taki tipi vedno nahajajo pred nepremagljivo skušnjo. Državni pravdnik je z ozirom na zdravniško izjavo odstopil od obtožbe. Carlj je 37 let star, magister farmacije, sedaj režiser Jugoslovanske filmske industrije.

* **Nevaren uzmovik** pod ključem. Pod tem naslovom smo poročali v pondelj-

kov posebni tlaži našega lista, da je celjska policija zaprla na sejnov dan, dne 30. novembra novarnega tatu, ki se je izdal za Fr. Vidmana. Njegova identiteta še do danes ni dognana. Pač pa je celjska policija med tem izvedela za njegovega kompanjona, nekega Štefana Denkoviča v Rogatcu, ki se bavi z mesečarijo. Našla je pri njem in njegovi ženi celo vrsto sumljivih blaga. Bil je takoj aretiran. Ugotovljeno je doslej tudi, da so vsi Vidmanovi dokumenti potvornje. Preiskava se nadaljuje.

* **Plenilci tovornih vagonov pod ključem**. Kakor nam iz Zagreba poročajo, so se na zagrebških kolodvorih v zadnjem času vedno pogostejše dogajale tatvine v tovornih vagonih, ni se pa moglo tatovom priti na sled. Ugotovilo pa se je, da vrši tatvine večja tolpa po dogovoru in sporazumu. Tolpa je kradla le v vagonih, v katerih se je nahajalo blago več je vrednosti kakor moka, suknjo, platno, tobak, sladkor, usnja itd. Šele zadnjič, ko je krojčarja Pragerju na zagrebškem kolodvoru bilo ukraden angleškega suknja za 25.000 Din, se je posrečilo priti plenilecem vagonov na sled; bili so to železniški uslužbeni. Doslej je bilo aretiranih 7 oseb. Našlo se je pri njih blaga za 250.000 dinarjev. Dva aretirane sta bila nameščena kot paznika, a začela sta streljati vedno šele potem, ko so tovarnišči že odnesli ukradeni blago. Potem sta se izgovarjala, da so tatovi že usli. Aretirance so izročili sodišču. Preiskava se nadaljuje.

Dopisi

SODRAŽICA. Izobraževalni odsek sokolskega društva v Sodražici je priredil dne 3. t. m. ljudsko dramo v 3. dejanjih «Razvalina življenja». Igra je zelo dobro izpadla ter so vsi igralci svoje vloge izvrstno pogodili. Na splošno zahtevo občinstva se igra dne 10. t. m. ponovi. Enako je odsek priredil kot običajno vsako leto na Sv. Miklavža Miklavžev večer, ki se je vršil z bogatim sporedom in igro «Putifarka» kjer so nastopile nove moči ter je na splošno priznanje izvrstno uspela. Sodeloval je tudi društveni pevski zbor, kateri je nastopil z več točkami. Zelo je ugajal občinstvu šaljiv nastop V. Vodopivca «Zabja svatba». Miklavž je nastopil s sijajnim sprejemom, je bogato obdaril pridno članstvo. Čisti dobiček zadnje prireditve se je podaril kot Miklavžev dar revni šolski mladini v Sodražici.

KRŠKO. Glasbena Matica v Krškem je priredila v proslavo narodnega ujedineja pod spretnim vodstvom g. Candra svoj prvi, sijajno uspeši koncert. Poleg vseh mičnih in precizno izvajanih pevskih točk je najbolj ugajalo Schwabovo: «Dobro jutro» s spremljevanjem orkestra ki se je moralo ponoviti. Pevovodji je hvalilo je izročil pevski zbor vncs s trobojnicjo. Nato je g. nadučitelj Levstik, matičen predsednik, v kratkem govoru orisal zgodovinski pomen našega največjega dne, ki ga proslavi naša mlada «Matica» s svojim prvim nastopom. Vzpodbujal je pevce in pevke ter prijatelje glasbe k skupnemu smotrenemu delu za procvit naše pesmi in glasbe. Opozoril le, da priredi v januarju ljubljanske Glasbena Matica povodom svoje 50 letnice tudi v Krškem koncert, ter vabil občinstvo, da z obilnim obiskom pokaže, da zna ceniti zasluge našega najpopularnejšega glasbenega zavoda. Po koncertu se je razvila prav neprilijena domača zabava. S tem prvim lepim nastopom si je naša «Matica» pri glasbi in petja željnem občinstvu pridobila kar največ simpatij.

BREŽICE. Včeraj smo imeli odhodnico g. sodnika Baričevića, ki je prišel šele pred kratkim k nam. Posebna soba Narodnega doma je bila nabito polna, kar dokazuje, kako se je g. sodnik vsem slojem v tem kratkem času priljubil. Kot prvi izmed mnogih govornikov se je poslovlil g. sodnik Trinklhaus v kratkih jedratih besedah, ki so globoko prešinile vse navzoče, želeč mu v novem kraju

Vremensko poročilo
Ljubljana, 9. decembra 1922. Ljubljana 306 m nad morjem

Naše vreme ima v bistvu še vedno isti značaj ko v večini novembra. Dasi kaže v malem spremembo, v glavnih svojih značilnostih je nenavadno stanovitno. Ta označba velja o vremenu skoro v vsej Evropi.

Visok zračni tlak se nahaja še vedno nad zapadno Evropo, s središčem nad Biskajskim zalivom med Irsko, Španijo in Francijo. V obliki velikega zaliva sega ta maksimum proti vzhodu preko Alp ali še nekoliko dalje. Tu se drži trdovratno in zračne depresije, ki prihajajo kakor velikanski zračni vrtilnici, prinašajo oblake, dež, sneg in vetrovno vreme, od Islandije, so prisiljeni potovati severno od maksima proti vzhodu. Običajno prekoračijo Skandinavijo, nad Baltičkim morjem pa se s svojo južno stranjo razširijo nenavadno tja nad vzhodno Nemčijo ter Poljsko ali celo dalje v bližino naše Adrije.

Posledica takega vremenskega položaja je, da prihajajo nad večino Evrope, zlasti pa nad srednjo, pretežno severozapadni in zapadni vetrovi. Severno od Alp, Sudetov in Karpatov padajo ponovno obilne množine dežja in snega; tam imajo povečini nepritejno vlažno, hladno vreme. Pod vplivom depresije nad vzhodno Nemčijo in Poljsko se tudi pri nas nadomada pojavijo vlažnejši jugozapadni vetrovi, vreme kaže na dež, toda ker se navadno depresija naglo pomakne proti vzhodu v Rusijo, oslabi in neha pri nas jugozapad, oblaki se razpuste in nebe se izjasni brez padavin. Tako je bilo zopet te dni, posebno 6. decembra. Pri tem opazujemo potrditev pravila, da nam sam barometer ne zadostuje za vremensko prognozo, kajti kljub hitremu in močnemu padanju zračnega tlaka vendarle nismo dobili dežja in snega.

Za odhajajočo depresijo se preko Alpe raztegne znova nad vzhodni zaliv visokega tlaka od Biskaje in pod gospodstvom severnih vetrov se nam garačje zopet osuši in ohladi.

Naše vreme ima v bistvu še vedno isti značaj ko v večini novembra. Dasi kaže v malem spremembo, v glavnih svojih značilnostih je nenavadno stanovitno. Ta označba velja o vremenu skoro v vsej Evropi.

polno zadovoljnost. Z njim izgubimo ne samo dobrega, pravičnega sodnika, temveč tudi edinega tenorista, dobrega družabnika in navdušenega lovca.

SLOVENSKA BISTRICA. Mestni občinski odbor je v svoji zadnji seji odobril proračun za leto 1923. Občinske doklade se bodo pobirale v isti izmeri kot v tekočem letu (110 odst.). Istotako se je odbor soglasno izrekel za podelitev kavar-niške koncesije gostilničarju Ivanu Wal-landu ter gostilniške koncesije gđ. Milki Novakovi. Obema strankama so se zvišali prejemki. Sklenilo se je tudi, da se z vso vmeno dela za ustanovitev meščanske šole. Mestna občina da na razpolago poslopje, za kritje šolskih potrebščin se bo apeliralo na prebivalstvo slovenjst-triškega okraja potom nablralnih pol. Vzdrževanje šolskega poslopja naj bi prevzel okrajni zastop. Izvolil se je tozad-evni odbor iz občinskih odbornikov gg. Franc Karbaš, dr. Josip Pučnik, Miroslav Pirkmaier in Hinko Grill. Ta odsek bo vse natanko preučil in takoj stopil v stik z merodajnimi faktorji. Nujna potreba je, da se ista otvori že s prihod-njim šolskim letom. — Tukajšnje telovadno društvo Sokol je na Miklavžev večer bogato obdarovalo šolsko mladino. — zlasti pa sokolski dečki in dekliški naraščaj. Prireditve je bila zelo ljubka in je v vsakem oziru dobro uspela. — Cit-alnica v Slovenski Bistrici uprizoni v soboto, dne 16. decembra ob osmih zve-čer in v nedeljo, dne 17. decembra, ob treh popoldne v dvorani hotela «Beo-grad» narodno igro «Deseti brat». Prija-telji in ljubitelji predstav pridite polno-številno!

Objave

* **Cankarjeva proslava**. Ob priliki četr-te obletnice smrti Ivana Cankarja priredi SSJS «Svoboda» za ljubljansko občinstvo slavnostno predavanje v spomin Ivana Cankarja. Predavanje se bo vršilo v po-nedeljek 11. t. m. ob 8. zvečer v dvorani mestnega magistrata.

* **Ljubljanski Triglavani!** V torek, dne 12. decembra t. l. se vrši poučna ekskur-zija v Jugoslovansko tiskarno. Vabljeni so tudi nečlani. Zbrališče ob tričetrt na 14. pred «A. Ad. kolegijem». — Kulturni odsek J. A. D. «Triglav».

* **Marionetno gledališče v Mestem do-mu** igra danes ob 15. in 18. uri literarno znamenito igro v 5. dejanjih «Doktor Faust».

* **Pokožnica zavarovanje nameščen-cev**. Založila tiskovna zadruga v Ljubljani, 8. strani 112. Cena s poštnino vred 15 Din. V lični ročni obliki je izšel pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani «Statut Po-kojninskega zavoda za nameščence s strokovnjaškimi pojasnili in dodatki, iz ka-terih vsak zavarovanec lahko dožene svoje dolžnosti in svoje pravice do Po-kojninskega zavoda. Za vsakega privat-nega nameščenca je zato knjižica velike važnosti.

* **Brežice**. V nedeljo, dne 17. t. m. se vrši točno ob 19. uri v veliki dvorani «Narodnega doma» v Brežicah zgodovinsko predavanje o mestu Brežice. Preda-va univerzitetni profesor dr. Fran Flešič iz Ljubljane. Po končanem predavanju uprizoni dramatični odsek «Čitalnice» v Brežicah Nušičeve tridejanske veseligré «Navaden človek».

* **Mestna zastavilnica ljubljanska** ima tomesečno dražbo aprila 1922 zastavlje-nih predmetov, v četrtek 14. t. m. ob 3 uri popoldne.

Odgovorni urednik P. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Žične modroce

vseh velikosti iz poharene žice v lesenem okvirju izdeluje tvornica žičnih modrocev in drugih žičnih pletenin 4140

Matevž Rabič
Javornik pri Jesenicah, Slovenija.

Obsojenci

8. Deseta zvečer.

Kovačev, ki bijejo visoko v stolpu deseto uro, v temi ne vidiš. Toda v nemoteni svileni tišini tem razločnejše čuješ brneče udarce železa na bron.

Mac Head Vohr lega rano spat. Redkokdaj razteza svoje večere čez deseto uro, ker spada med tiste ljudi, ki jih spanje takoj osveži, tako da niso nikdar bolje razpoloženi za delo, kot tik potem, ko so se zbudili. Ves ceremonijel in vsa etiketa Velike palače je bila urejena po teh ozirih. Guverner je zjutraj delal, od zajutрка do lunča s svojimi osebnimi tajniki, od lunča do dinerja s poverjeniki in komisijami. Po dinjeru ni več delal, razen v izjemnih slučajih.

Sedanjí dogodek je bil zares izjemen in bi utegnil postati opasen. Niti Athole niti Ferrati se zato nista čudila, da ju guverner še ne odpusti, čeprav je deseta že odbila. Oba sta se mu bila približala, da se poslovita od vsemočnega gospodarja. On ju pa še pridržal s kratko kretnjo roke, in obenem ju s kratkim pogledom od njiju do hčerke opozori, naj molčita pred njo. Tudi gospodična Eva Mac Head Vohr se je bila približala. Sedaj spozna, da imajo gospodje neko poslovno tajnost, in se čudi, da jo pred njo prikrivajo. Sicer ni bilo tako zelo nenavadno, da je guverner še po večerji pridržal za malo

čas poverjenika pri sebi, na kratak poslovni razgovor. Gospodična se le čudi, da ostaja nocoj tudi Ferrati, ki se jej zdi še nekoliko mlad, da bi že smel poznati Siturgicove državne tajnosti. Da pa ga je guverner v zadnjem času zelo pogosto vabil k večerji — gospodična Eva misli, da je spoznala očetov vzrok. Ta vzrok pa niso toliko poslovne zadeve, ta vzrok je — ona sama.

Da povemo naravnost: Ferrati ni prikrival, da nikakor ni nedostopen za lepoto gospodične Eve Mac Head Vohr. Zelo diskretno češčenje pa ni ostalo prikrito ostrim guvernerjevim očem, in zdi se, da mu niti ni neljubo. Guverner je sila pozoren na vse, kar se tiče njegove hčerke, pazi in misli na vse in vsako podrobnost dobro pretehta, oca ni, preračuna...

Gospodična Eva Mac Head Vohr je ekoraž že štiriindvajset let stara, in ni še zaročena, vključ svoji lepoti in očetovim milijardam. Njen oče pa ne želi, da ostane hči stara devica. Andrej Ferrati je sicer le šefinženjer, Siturgic ima stopenjdeset takšnih. Toda mož velja, kar ga je moža, in on dviga svojo službo, ne ona njega. Andrej Ferrati ima sedemindvajset let, pa ima že tri zvezde. Drugi dosežejo tretjo zvezdo šele s četrtrim križem. Razen tega je zgradil — če ne sam, pa v dveh — prosluli viseči most. Mac Head Vohr ceni v njem moža nenavadne bodočnosti. Zato mu nikakor ni neljubo, da gleda ta mož na gospodično Evo očitno navdušen in vznemirjen....

Gospodična Eva Mac Head Vohr se hoče posloviti, in pogleda Ferratija, ta pa pogleda njo...

«Ouhajam!» se oglasi gospodična Eva naenkrat, «noč je hladna... Ne stanujete daleč, gospod Ferrati, in... ali potrebujete voz? Prav lahko bomo...»

Dve limuzini čakata vedno na dvorišču, kadar je kdo v gosteh pri guvernerju. Toda Andrej nocoj hvaležno odkloni ponudbo:

«Blizu stanujem, gospodična... V tej jasni noči pojdem raje peš...»

«Res je,» pravi gospodična, kakor sama sebi — «jasno je nocoj...»

In pogleda na sever. Lahen veter se je dvignil. Vendar je že ohladil zrak, in gospodična Eva Mac Head Vohr je prva opazila to izpremembo. Ferrati jo še vedno gleda in z začudenjem opazi, kako se jej nalahno namajajo obrvi. Kakor da jej ta dvigajoči se vetrič ni prav dobrodošel. Čemu neki?

«Ali Vam ta veter ne ugaja, gospodična Eva?» jo vpraša, kakor da je na glas mislil.

Ona ga pogleda presunljivo, da se Andrej še bolj zavzema. Saj je vendar ni vprašal ničesar hudega in gotovo nič razdražljivega, pa naj misli ona na karkoli... Toda ne, ta je le pomota, dozdevke! Saj mu že odgovarja, in docela vedro:

«Zaree, ne ugaja mi. Zlasti kadar brije moje prijatelje, ki morajo v hladni noči sami peš domov...»

«Sami?» se sedaj smeje Andrej. «Pa zakaj tako sami in zapušteni? Saj je

le od Vas odvisno, gospodična, da jih nekoliko pospremite, te svoje uboge zapuščene prijatelje...»

Njen smeh je sedaj še glasnejši.

«Kdo bi pa potem mene pospremil nazaj domu?»

«I, seveda Vaš avto, ki bi Vam sledil!»

«Dobro,» mu odgovori po tako kratkem premisleku, da ga je jedva mogel zapaziti, «dobro, ne odklanjam, in prihodnjic, ko boste naš gost, se zavežem, da Vas pospremim do Vaših vrat... Nocoj ne, utrujena sem že in ne ljubim se mi »potepati«...»

Zivahno veselje zapolje po Andrejevem sreč. Odkrito povedano, fant prav za prav ni baš smrtno zaljubljen v gospodično Mac Head Vohr, toda ugaja mu, zdi se mu neskončno brhka, fletna in zapeljiva, in najmanjše njene prijaznosti strežejo njegovemu moškemu samoljubju. Pa še več — on čisto misli na njo, morda nekoliko prečesto, več, ko bi bilo dobro, zlasti, ker nima še nikakršne pozitivne gotovosti, da... da bi ne bil nadležen. Besede, ki jih je sedaj slišal, so zelo prijazne, še več, izgovorjene so skoraj ljubeznjivo, zato mu pomenijo nepričakovano in velik napredek. Kiceo bi v njih celo videl nekaj kakor obljubo. Res, da v Zedinjenih državah obišče deklet samca, ne da bi to pomenilo kaj več. Pa ne dve uri pred polnočjo in tudi ne, če je to deklet hčerka predsednika ali guvernerja...

Razdragan, pa presenečen in nekoliko v zadregi umolkne Ferrati, le pre-

cej resno iztegne obe svoji roki k njej, ona pa mu smeje seže v roko, to pol brez odlaganja, in reče:

«Beseda, dana, dolg velja!»

Ferrati jo gleda z vznemirjenostjo, ki prihaja iz srca:

«Ljubezni ste in dobri!» pravi.

Ona živahno strese svoje in njegove roke, ki so vse štiri še vedno sklenjene: «O, tudi Vi ste ljubeznjivi in dobri... in potem, Vi me ne ljubite, to pa me veseli, ker mi dovoljuje, da Vas imam rada, odkrito in brez drugih misli...»

Takšne besede niso baš vzpodbudne za bodočega ženina. Toda katero deklet misli tako, kakor govori?... »

Andrej Ferrati je čistokrven Lah. Njegovih prednikov glavna naloga je bila, da so dvorili ženam, lomili njih odpor, si jih osvajali, poslušali njihov «da, dal!» iz vsakega «ne, ne!» in — dobra kri se ne odreče. Andrej Ferrati je od prejšnjih njenih besed, torej celo minuto sem trdno odločen, da izrabljuje šansi pri gospodični Evi Mac Head Vohr, zato se sedaj smejlja nadaljnjim njenim besedam, ker jih smatra za prvo nasprotnikovo parolo, potem ko sta se meča prvič križala...

Zato nadaljuje v istem tonu, kakor doslej, čeprav ne več z isto odkritosrčnostjo:

«Brez drugih misli, gotovo...» potrdi, «pa tako lepo ste rekli: Beseda dana, dolg velja! Zato računa moja bajtica zanesljivo na Vaš prihod!»

(Dalje prihodnjic).

Za reklamne cene

se prodaja narejena obleka za moške, ženske in otroke, tudi kožuhovina in trikotaža

edino le v največji trgovini

O. Bernatović
Ljubljana, Mestni trg 5.

Svinjske kože!

Tovarna usnja „INDUS“, d. d.

kupuje po najvišjih cenah

Ia, to so na čisto izdelane svinjske kože brez luknj

in zareskov. kg po K 35—

Ila, to so zrezane in slabo izdelane svinjske kože . . . kg po K 18—

od hrvaških in ogrskih praščev kg po K 12—

Kože se prevzemajo v znanem skladišču

Karl Pollak, Ljubljana, Dunajska c. 23.

4198

Adicijske stroje

THE REX Co., Ljubljana

Išče se
pisarna v mestu

Pismene ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „PISARNA“.

Največji davki

29

katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poičusite enkrat v ilustriranim katalogom (trdke H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamenke »IKO« iz lastne tvornice v Svici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, samizno orodje, krstna in birumska darila in vsjo drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalnice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri trdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hözl, Schwellhofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilsnerjeva ulica 5.

Za božič in novo leto kupujte nove knjige

Tiskovne zadrage v Ljubljani:

Ivo Šorli, Čirimuroč. Mladinska povest s slikami. Broš. Din 16—, vezana Din 21—, po pošti Din 1-25 več.

Andrejev, Povest o sedmih obešenih. Broš. Din 13—, po pošti Din 1-50 več.

Jos. Jurčiča Zbrani spisi, III. zv. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. Din 30—, po pošti Din 2-50 več.

Strug, Jutri. Povest. Broš. Din 10—, vez. Din 15—, po pošti Din 1-50 več.

Slonkiewicz, Z ognjem in mečem. Zgodovinska povest s slikami. 1-4 snopič. Din 28—, s poštno Din 30—.

Shakespeare-Zupančič, Othello. Broš. Din 19—, po pošti Din 1-25 več.

Melek, Jugoslavija. II. del, 1. snopič. Broš. Din 21—, po pošti Din 1-50 več.

Hobhouse, Liberalizem. Broš. Din 25—, po pošti Din 1-25 več.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

Jadranska plovdba dioničko parobrodarsko društvo Sušak.

U smislu društvenih pravila čast je ovom ravnateljstvu pozvati gospodu dioničare na

4182

XXX. redovitu glavnu skupštinu

koja će se obdržavati dne 28. Decembra tekuće godine u 11 sati u prostorijama: Banke i Štedione za Primorje d. d. na Sušaku, dobrotno ustupljenim, sa slijedećim

dnevnim redom:

1. Izvešće ravnateljstva i nadzornog odbora, predloženje bilance za godinu 1921. i absolutorij ravnateljstvu i nadzornom odboru;
2. Predlog o razdiobi čistog dobitka;
3. Predlog o likvidaciji društva; i s time u savezu stojeće imenovanje likvidatora;
4. Preinaka čl. I. društvenih pravila;
5. Izbor nadzornog odbora.

Bilanca će biti izložena u društvenim prostorijama na uvid gg. dioničarima kroz osam dana prije glavne skupštine. U smislu čl. 42 društvenih pravila svaki dioničar, koji želi prisustvovati glavnoj skupštini, dužan je položiti svoje dionice-glasače na prijašnje ime društva to jest na:

„ugarsko-hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko društvo“

osam dana prije glavne skupštine to jest najdulje do 21. tekućeg mjeseca uključivo i to kod Banke i Štedione za Primorje d. d. na Sušaku i njezinim Podružnicama na Rijeci i Bakru; kod Prve Hrvatske Štedionice u Zagrebu i njezine Podružnice na Sušaku, kod Hrvatske Eskomptne Banke u Zagrebu, kod Jadranske Banke u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani, kod Banca Fiumana i Riječke Pučke Banke d. d. na Rijeci.

U smislu čl. 49 društvenih pravila imaju mjesto i glas na glavnoj skupštini samo oni dioničari koji posjeduju najmanje deset dionica. Svakih deset dionica daje pravo na jedan glas.

Jednu pravomoćnu odluku o predmetima navedenim u točk. 3 i 4 dnevnog reda moći će stvoriti glavna skupština samo prema ustanovama čl. 45 društvenih pravila.

SUŠAK, dne 4. decembra 1922.

Ravnateljstvo.

Račun razmjere za god. 1921.

Imovina: Brodovlje K 8.981.164-15, Nekretnine K 137.765-86, Našastar K 627.659-35, Jamčevine K 4.399-55, Vrijednostni papiri vlastiti K 6.854.801—, Vrijednostni papiri u pohrani K 604.442-26, Blagajna K 40.503-05, Dužnici K 45.559.427-54

Ukupno K 62.810.162-76

Dugovina: Glavnica K 6.000.000—, Zaklada za osiguranje K 3.242.603-56, Pričuvna zaklada K 969.791-36, Zaklada za obnovu brodovlja K 16.583.706-85, Amortizaciona zaklada K 4.807.451-06, Podporna zaklada K 227.042-88, Mirovinska zaklada K 789.703-81, Vjerovnici K 27.128.384-72, Prelazne stavke K 2.324.090-16, Dobitak K 737.328-36

Ukupno K 62.810.162-76

Račun gubitka i dobitka.

Duguje: Upravni troškovi i tečajne razlike K 3.635.790-27, Osiguranje brodovlja K 676.705-11, Porezi K 1.492.977-56, Amortizacija K 517.741-14, Dobitak K 737.328-36

Ukupno K 7.060.542-44

Potražuje: Jednačak iz god. 1920 K 15.038-31, Poslovni prihod K 7.045.504-13

Ukupno K 7.060.542-44

Vidjeno i savnjeno sa glavnim i pomoćnim knjigama te pronadjeno u potpunom redu:

Nadzorni odbor.

Bilanca i izvješća ravnateljstva i nadzornog odbora biti će izloženi na uvid u prostorijama ravnateljstva počam od 21. decembra o. g. do dana glavne skupštine.

Reproduciranje ovog poziva se ne honorira.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana

Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu.

Telefon št. 40 in 457

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits ltd. ltd.

Stroji za obdelovanje lesa
Turbine
transmisije

armature
sesalke
zvonovi

Strojne tovarne in livarne, d. d.,
Ljubljana